

การศึกษาวรรณคดีที่เขียนในตนเองของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และ
การเล่นตามมุมที่เด็กริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระในกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่

F 4 ค.ด. 2537

ปริศนาพิเศษ

ของ

สุทธภา ไชติประดิษฐ์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

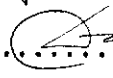
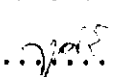
ตามหลักสูตรปริศนาการศึกษาและวิชาเอกการศึกษานปฐมวัย

พ.ศ. ๒๕๓๗

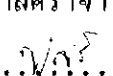
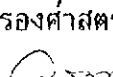
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกการศึกษามัธยมศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

..........ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทนา ภาคบงกช)
..........กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตน์)

คณะกรรมการสอบ

..........ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทนา ภาคบงกช)
..........กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตน์)
..........กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ดร.วรเทพ รักสกุลไทย)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษามัธยมศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..........คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ดร.ศิริภา พูลสุวรรณ)

วันที่ ๑๑ เดือน ๑๕ พ.ศ. ๒๕๓๗

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยดี เพราะได้รับความกรุณาช่วยเหลือและแนะนำอย่างดียิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทนา ภาคงอกข ร่องศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตนะ และอาจารย์ ดร.วนาท รักสกุลไทย ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำตรวจแก้เนื้อหา รูปแบบ และรายละเอียดต่าง ๆ ให้สมบูรณ์ รวมทั้งให้กำลังใจเป็นอย่างดีตลอดมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณกองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เป็นอย่างสูงที่กรุณาให้ใช้แบบทดสอบวัดความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กก่อนประถมศึกษา

ขอกราบขอบพระคุณท่านผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ประกอบด้วย อาจารย์ ดร.พัชรี ผลโยธิน อาจารย์ ดร.วนาท รักสกุลไทย และอาจารย์แสงแบ สุนทรหัตถ์ ที่กรุณาให้ความรู้ และคำแนะนำเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมด้วยกระบวนการวางแผน การปฏิบัติ และการทบทวน

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ศรีวรรณ สายฟ้า อาจารย์ใหญ่โรงเรียนเกษมพิทยา อาจารย์ ดร.วนาท รักสกุลไทย ผู้อำนวยการแผนกอนุบาลโรงเรียนเกษมพิทยา คณะครู และนักเรียนอนุบาล ตลอดจนบุคลากรทุกฝ่ายที่ได้กรุณาอำนวยความสะดวก ให้ความร่วมมือในการดำเนินการวิจัยเป็นอย่างดี ขอขอบคุณเพื่อนเลิศปริญญาโท สาขาการศึกษาปฐมวัยทุกท่าน และผู้มีพระคุณที่ไม่สามารถกล่าวนามในที่นี้ได้ครบทุกท่าน ที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจด้วยดีตลอดมา

ขอกราบขอบพระคุณ คุณไฉว์ รักสกุลไทย สุจิตพัฒนา ไชติประดิษฐ์ และคุณพงษ์ศิริ บุญเลบ ที่ได้สนับสนุนทุนการทำวิจัยในครั้งนี้

คุณค่าและประโยชน์ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของ บิดา มารดา ครู อาจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่านที่ช่วยให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในการศึกษา

สุทธภาว ไชติประดิษฐ์

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	3
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	4
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	4
	นิยามศัพท์เฉพาะ	5
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
	เอกสารเกี่ยวกับความเชื่อในเดบอง / *	8
	เอกสารเกี่ยวกับการริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระ / *	12 6
	เอกสารเกี่ยวกับกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ / *	17 12
	เอกสารเกี่ยวกับการเล่น	20 12+
	เอกสารเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมกลุ่ม / *	24 26
	สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า	30 30
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	32
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	32
	เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	33
	แบบแผนการทดลอง	36
	วิธีดำเนินการทดลอง	36
	การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	39

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	41
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	41
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	41
5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	48
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	48
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า	48
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	49
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	51
อภิปรายผล	51
ข้อสังเกตที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้	55
ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้าครั้งต่อไป	56
บรรณานุกรม	58
ภาคผนวก	65
ประวัติย่อของผู้วิจัย	88

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แบบแผนการทดลองของกลุ่มทดลอง 1 และกลุ่มทดลอง 2	36
2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองก่อนและหลังการทดลองของ กลุ่มทดลอง 1	42
3 ผลการเปรียบเทียบคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองก่อนและหลังการทดลอง ของกลุ่มทดลอง 2	44
4 ผลการเปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองระหว่างกลุ่มทดลอง 1 และกลุ่มทดลอง 2	46

บทที่ 1

บทนำ

เด็กเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ควรได้รับการพัฒนาเพื่อให้เติบโตเป็นประชากรที่มีคุณภาพมีคุณค่าต่อสังคมและประเทศชาติ ปัจจุบันสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและซับซ้อน มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของประชากรเป็นอย่างมาก ทำให้ส่งผลกระทบต่อเด็กในด้านบุคลิกภาพ เช่น ความมั่นคงทางจิตใจ ความเชื่อมั่นในตนเอง ตลอดจนการปรับตัวเพื่อช่วยให้เด็กเติบโตอยู่ในสังคมได้เป็นอย่างดี เด็กควรได้รับการส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งเป็นพื้นฐานของการพัฒนาบุคลิกภาพและความสามารถในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเอง

นักการศึกษาได้กล่าวถึงพัฒนาการในช่วง 0 - 6 ปี ของเด็กในวัยนี้ ว่ามีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อพัฒนาการในวัยต่อ ๆ มา (ประดิษฐ์ อูปรนัย, 2524 : 4) ซึ่งความสำคัญของเด็กระยะปฐมวัยนี้เป็นวัยพื้นฐานของการพัฒนาบุคลิกภาพ (ทศนา แอมมณี และสกลี ๗, 2535 : 140) การส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองนับว่าเป็นการส่งเสริมบุคลิกภาพแก่เด็ก ซัลลิแวน (Sullivan) ได้กล่าวว่า บุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจะเป็นผู้ที่สุขภาพจิตดี มีความสุข มองโลกในแง่ดี และปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ (ประมวญ ลีคณสิน, 2524 : 154 ; อ้างอิงมาจาก Sullivan, n.d.) ความเชื่อมั่นในตนเองนี้เป็นพื้นฐานของความคิดสร้างสรรค์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อันจะส่งผลต่อบุคลิกภาพและความสำเร็จในชีวิตต่อไป (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2529 : 39) ดังนั้นผู้ใหญ่จึงควรช่วยให้เด็กเกิดความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้นเพราะบุคคลที่ขาดความเชื่อมั่นในตนเองย่อมกระทำการสิ่งใดสำเร็จได้ยาก (เดโช สวานนท์, 2510 : 127) และผลของการขาดความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กจะทำให้เด็กคอยพึ่งพาผู้อื่นอยู่เสมอ (ละม้ายมาศ ศรีทนต์ และจรรยา สุวรรณทัต, 2520 : 98) ซึ่งผลการวิจัยต่างสรุปได้ตรงกันว่า เด็กที่ประสบความสำเร็จในการเรียนจะต้องมีบุคลิกภาพที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การมีความเชื่อมั่นในตนเอง

การจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยเป็นการจัดประสบการณ์แก่เด็ก ในลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาความพร้อมของเด็กทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม และบุคลิกภาพ (แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช, 2535 : 12) ในการจัดประสบการณ์ให้เด็กเล่นหรือทำกิจกรรมอิสระ หรือให้ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน นอกจากช่วยให้เด็กปรับตัวเข้ากับผู้อื่น

และเผชิญปัญหาต่าง ๆ ได้แล้ว ยังช่วยให้เด็กได้คิดค้นคว้าและทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองอย่างมั่นใจ (ฉันทนา ภาคบงกช. ม.ป.ป. : 4) ในการส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองควรให้เด็กทำกิจกรรมอย่างอิสระ มีการจัดบรรยากาศที่สนับสนุนการเรียนรู้ของเด็ก รวมทั้งการปฏิสัมพันธ์ที่สร้างสรรค์กับเด็กและเด็กกับเด็ก ดังที่ เกอร์ทรูด (Gertrude) กล่าวว่า การสร้างบรรยากาศในห้องเรียนที่ทำให้เด็กรู้สึกเป็นอิสระจะช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้แก่เด็ก (Gertrude. 1966 : 549) การจัดกิจกรรมสร้างสรรค์อย่างอิสระเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กสำรวจ เรียนรู้ และค้นพบสิ่งต่าง ๆ อย่างมากมาย ได้สัมผัส จับต้อง ทดลองสิ่งต่าง ๆ รวมทั้งได้มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นทำให้เด็กพัฒนาการเรียนรู้อย่างแท้จริง (Schweinhart. 1987 : 20)

แนวทางพัฒนาเด็กโดยให้เด็กเริ่มกิจกรรมด้วยตนเอง (Child Initiated Activities) ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายเพราะมีส่วนสำคัญในการช่วยให้เด็กมีความเป็นตัวของตัวเอง มีความเชื่อมั่นและมีความคิดริเริ่ม ซึ่งนำไปสู่การตัดสินใจและการแก้ปัญหาในอนาคต ชไวน์ฮาร์ต (Schweinhart) ได้กล่าวถึงผลการวิจัยเปรียบเทียบการใช้หลักสูตร 3 รูปแบบเป็นโครงการระยะยาวในเด็กตั้งแต่ระดับปฐมวัยถึงอายุ 27 ปี พบว่า ในจำนวนเหตุการณ์ของวัยรุ่นที่เป็นปัญหา 15 เหตุการณ์ พบในกลุ่มที่เรียนหลักสูตรไฮ/สโคป (High/Scope) และหลักสูตรสถานรับเลี้ยงเด็ก (Nursery School) มีเพียงร้อยละ 8 ในขณะที่กลุ่มเด็กที่เรียนหลักสูตรเน้นครูเป็นผู้สอนโดยตรง (Direct Instruction) มีเหตุการณ์ที่เป็นปัญหามากถึงร้อยละ 44 จะเห็นได้ว่าการจัดกิจกรรมให้เด็กเริ่มอย่างอิสระด้วยตนเอง ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ที่ดีที่สุด ซึ่งเด็กจะมีพัฒนาการที่เหมาะสมและรู้จักใช้เวลาในการทำกิจกรรม การที่เด็กได้ริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระด้วยตนเองจะทำให้เด็กได้รับประโยชน์มาก เด็กได้รับการกระตุ้นความอยากรู้อยากเห็นด้วยประสบการณ์ที่สอดคล้องกับพัฒนาการ คือตรงกับความสนใจและความสามารถของเด็ก กิจกรรมที่จัดไม่ง่ายและยากเกินไปและการเรียนรู้ที่ดีที่สุดของการทำกิจกรรมก็คือ การรู้จักใช้เวลาในการเล่น รู้ว่าจะเริ่มเมื่อไรและเลิกเมื่อไร ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวทำให้เด็กนำไปปรับใช้ให้ใกล้เคียงกับสถานการณ์ในชีวิตจริง (Schweinhart. 1987 : 20 - 21)

จากการศึกษาตามหลักสูตรมูลนิธิไฮ/สโคปตามแนวทางของเพียร์เจต์ (Piaget) ซึ่งเป็นการเรียนรู้โดยให้เด็กวางแผนและดำเนินกิจกรรมด้วยตนเอง พบว่าครูจะกระตุ้นให้เด็กคิดด้วยคำถามปลายเปิด ในห้องเรียนจะมีมุมต่าง ๆ เพื่อสนองความสนใจของเด็ก เด็กจะเรียนรู้ผ่านการกระทำและเชื่อมโยงประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรมกับสัญลักษณ์ต่าง ๆ (อรนภา รักสกุลไทย.

2530 : 47 - 50 ; อ้างอิงมาจาก High/Scope Resource. 1986) ในการทำกิจกรรมดังกล่าว เด็กได้ทำกิจกรรมเป็นขั้นตอน คือมีการวางแผน (Plan) ทำกิจกรรมร่วมกับครูว่าจะเลือกทำกิจกรรมใดบ้างในวันนั้น หลังจากนั้นเด็กลงมือปฏิบัติ (Do) ทำให้เด็กได้ปฏิบัติกิจกรรมโดยรู้ว่าตนต้องทำอะไร ทำอย่างไร เด็กจะรู้สึกกังวล มีความรู้สึกผ่อนคลายและมีเวลาสร้างสรรค์ผลงานมากขึ้น หลังจากสิ้นสุดกิจกรรมแล้วเด็กจะเข้ามารวมกลุ่มเพื่อสรุปบทวน (Review) ว่าได้ดำเนินไปตามแผนที่วางไว้หรือไม่ ดำเนินได้เพียงใด ซึ่งจะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้ดี (Weikart and others. 1985 : 53 - 95) กระบวนการวางแผน การปฏิบัติ และการบทวนโดยให้เด็กเป็นผู้ริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระด้วยตนเองจะนำไปสู่การพัฒนาทุกด้านรวมทั้งในการจัดการวางแผน การปฏิบัติและการบทวน

ในต่างประเทศการจัดประสบการณ์ตามกระบวนการวางแผน การปฏิบัติและการบทวนนี้ นิยมจัดกลุ่มย่อย ซึ่งมีนักเรียนในละแวกประมาณ 5 - 7 คน ซึ่งจะมีการคัดแปลงเป็นกลุ่มใหญ่ เพื่อศึกษาว่าจัดแต่ละแบบให้ผลต่อเด็กแตกต่างกันอย่างไร ซึ่งในลักษณะกลุ่มย่อยนี้เด็กมีส่วนร่วมทุกคนเป็นผลดีต่อการเรียนรู้พัฒนาในกลุ่ม ในขณะที่กลุ่มใหญ่ในการวางแผนจะได้ฟังเพื่อนวางแผนอย่างทั่วถึง เด็กทุกคนจะวางแผน มีความหารือกันในกลุ่มใหญ่โดยที่มีครูร่วมอยู่ด้วย ในกลุ่มย่อยครูจะอยู่เฉพาะบางกลุ่ม คือ เป็นสิ่งที่น่าศึกษาว่าวิธีการใดจึงเหมาะสมกับเด็กไทย

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดประสบการณ์การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และการเล่นตามมุม ด้วยกระบวนการวางแผน การปฏิบัติ และการบทวน ที่จะให้การจัดประสบการณ์ให้เด็กได้ริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระแบบกลุ่มย่อย และการจัดประสบการณ์ให้เด็กริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระแบบกลุ่มใหญ่ว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้บริหาร ครู ศึกษานิเทศก์ และผู้เกี่ยวข้องนำไปจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนารูปภาพให้แก่เด็กปฐมวัย

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเอง ก่อนและหลังการทดลองของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดประสบการณ์การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และการเล่นตามมุมโดยให้เด็กริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระแบบกลุ่มย่อย

2. เพื่อเปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเอง ก่อนและหลังการทดลองของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดประสบการณ์การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และการเล่นตามมุม โดยให้เด็กริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระแบบกลุ่มใหญ่

3. เพื่อเปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดประสบการณ์การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ และการเล่นตามมุมโดยให้เด็กริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระแบบกลุ่มย่อย และการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ และการเล่นตามมุม โดยให้เด็กริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระแบบกลุ่มใหญ่

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาค้นคว้านี้จะทำให้ได้ค้นพบวิธีการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองแก่เด็กปฐมวัยโดยให้เด็กริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระ ด้วยกระบวนการวางแผน การปฏิบัติ และการทบทวน ซึ่งจะเป็แนวทางให้ผู้บริหาร ครู ศึกษาในเทศก์ และผู้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย นำไปจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองแก่เด็กปฐมวัย ได้มีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ เพิ่มขึ้น

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้คือ นักเรียนอายุ 5 - 6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2536 ของโรงเรียนเกษมพิทยา เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จำนวน 2 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 30 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ คือรูปแบบการดำเนินกิจกรรม ได้แก่

2.1.1 การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ และการเล่นตามมุมที่เด็กริเริ่ม

กิจกรรมอย่างอิสระแบบกลุ่มย่อย

2.1.2 การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ และการเล่นตามมุมที่เด็กริเริ่ม

กิจกรรมอย่างอิสระแบบกลุ่มใหญ่

2.2 ตัวแปรตาม คือ ความเชื่อมั่นในตนเอง

3. ระยะเวลาในการทดลอง

การศึกษาครั้งนี้ทำการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2536 ระยะเวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน รวม 24 วัน วันละ 60 นาที เท่ากันทั้งในกลุ่มทดลอง 1 และกลุ่มทดลอง 2 /

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กนักเรียนชาย-หญิง อายุ 5 - 6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ปีการศึกษา 2536 ของโรงเรียนเกษมพิทยา กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน /

2. การริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระ (Child Initiated Activities) หมายถึง การให้เด็กเลือกทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ และการเล่นตามมุมตามความสนใจจากสื่อกิจกรรมที่ครูจัดเตรียมให้อย่างหลากหลายโดยครูไม่ส้าอิด ไม่ชี้แนะหรือให้ทำตาม โดยมีขั้นตอน ดังนี้

2.1 การวางแผน (Plan) หมายถึง การสนทนาร่วมกันระหว่างครูกับเด็ก และเด็กกับเด็ก เกี่ยวกับสิ่งที่ต้องกระทำ วิธีการที่จะทำกิจกรรม แล้วแสดงแผนของการทำกิจกรรมด้วยภาพเด็กหรือสัญลักษณ์ประจำตัวเด็ก (ดูภาคผนวก)

2.2 การปฏิบัติ (Do) หมายถึง การทำกิจกรรมตามที่เด็กได้วางแผนโดยอิสระ ด้วยตนเองหรือทำงานร่วมกับเพื่อน ร่วมทั้งช่วยกันเก็บของและจัดของเข้าที่ (ดูภาคผนวก)

2.3 การทบทวน (Review) หมายถึง การสนทนาร่วมกันระหว่างครูกับเด็ก และเด็กกับเด็ก เพื่อเสนอผลงานและเล่าถึงการทำกิจกรรมตามแผนซึ่งวางไว้ (ดูภาคผนวก)

3. รูปแบบการจัดกิจกรรมการริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระ มี 2 รูปแบบ ดังนี้

3.1 แบบกลุ่มย่อย หมายถึง การจัดกิจกรรมโดยครูแบ่งเด็กเป็นกลุ่มละ 4 - 5 คน แล้วครูหมุนเวียนเข้าช่วยดำเนินการให้เด็กแต่ละคนทำกิจกรรม วางแผนและทบทวนในกลุ่มย่อยวันละ 1 กลุ่ม กลุ่มละ 1 ครั้งต่อสัปดาห์ กลุ่มย่อย อีก 2 กลุ่ม ดำเนินกิจกรรมวางแผน และการทบทวนในกลุ่มของตนโดยเด็กเองตามลำพัง

3.2 แบบกลุ่มใหญ่ หมายถึง การจัดเด็กทั้งชั้นรวมกันเป็นกลุ่มใหญ่

โดยครูเป็นผู้ช่วยดำเนินการให้เด็กผลัดกันวางแผนและการทบทวนกิจกรรมของตน ซึ่งจะหมุนเวียนกันวางแผนและทบทวนกับครูวันละ 5 คน จนครบทุกคนใน 1 สัปดาห์ เด็กคนอื่นต่างดำเนินการวางแผนและทบทวนโดยเด็กเองตามลำพัง

4. กลุ่มทดลอง 1 หมายถึง เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ การจัดกิจกรรม ศิลปสร้างสรรค์ และการเล่นตามมุมโดยให้เด็กริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระแบบกลุ่มย่อย

5. กลุ่มทดลอง 2 หมายถึง เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ การจัดกิจกรรม ศิลปสร้างสรรค์ และการเล่นตามมุมโดยให้เด็กริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระแบบกลุ่มใหญ่

6. ความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง

6.1 ความสามารถของเด็กในการตัดสินใจด้วยตนเอง ความสามารถในการแสดงออก การพยายามทำงานให้ดีขึ้น และการพยายามแก้ปัญหาด้วยตนเอง ซึ่งวัดได้โดยใช้แบบทดสอบวัดความเชื่อมั่นในตนเอง ของกองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536)

6.2 ความสามารถของเด็กในการสร้างและใช้ใหม่ การข้ามเส้นกันเขตที่ต่อเนื่อง การข้ามเส้นกันเขตที่เป็นอิสระ และการไม่ทำตามแบบ ซึ่งวัดด้วยแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของ เจลเลน และเออร์บัน (Jellen and Urban. 1986 : 138 - 155)

5. เอกสารเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมกลุ่ม

5.1 ความหมายของกลุ่มและกิจกรรมกลุ่ม

5.2 ความสำคัญของกิจกรรมกลุ่ม

5.3 แนวการจัดกิจกรรมกลุ่ม

5.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมกลุ่ม

เอกสารเกี่ยวกับความเชื่อมั่นในตนเอง

ความหมายของความเชื่อมั่นในตนเอง

ความเชื่อมั่นในตนเองเป็นคุณลักษณะของบุคลิกภาพ ดังที่ สมพร พลอยงาม (2525 : 115) ได้ให้ความหมายของความเชื่อมั่นในตนเอง (Self - Confidence) ไว้ว่า หมายถึง ความแน่ใจ ความมั่นใจ หรือความกล้าหาญของบุคคลที่จะเผชิญต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ หรือเผชิญต่อความจริง ตลอดจนมีความตั้งใจในการกระทำสิ่งต่างๆ ให้สำเร็จ แม้มีเหตุการณ์หรือสิ่งใดมาเป็นอุปสรรคก็ไม่เกิดความท้อถอยแต่อย่างใด ยังคงตั้งใจทำสิ่งนั้น ๆ ต่อไปโดยมั่นใจว่าตนสามารถกระทำสิ่งที่กำลังทำอยู่ให้สำเร็จลงไปได้ดังถูกต้องเหมาะสม ทั้งนี้ต้องไม่ยึดมั่นในความคิดเห็นของตน โดยไม่ฟังความคิดเห็นผู้อื่นเลย ซึ่งความเชื่อมั่นในตนเองเป็นคุณลักษณะของบุคลิกภาพที่ไม่มีผู้ใดให้แก่เด็กโดยตรง แต่สามารถจัดบรรยากาศและโอกาสให้เด็กเกิดความมั่นใจและพัฒนาขึ้นจากการให้ความช่วยเหลือและให้คำปรึกษาของครู อาจารย์ บิดา มารดา อย่างเหมาะสม สามารถช่วยให้เด็กพัฒนาอย่างอิสระและทำให้เด็กมีความรู้สึกรู้ว่ามีความสามารถที่จะจัดการกับปัญหาในชีวิตประจำวันได้ เด็กสามารถแก้ปัญหา ได้ดีขึ้นถ้าเด็กมีความเชื่ออย่างแท้จริงว่าตนเองเป็นบุคคลที่น่าพึ่งปรารถนาของผู้อื่นและสามารถกระทำสิ่งต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง (ลัดดา สุวรรณรัตน์. 2512 : 7 ; อ้างอิงมาจาก Encyclopedia of Child Care and Guidance. n.d.)

จากแนวความคิดดังกล่าวสรุปได้ว่า ความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง ความสามารถของเด็กในการแสดงออก การตัดสินใจทำสิ่งต่าง ๆ ให้ลงลุล่วง มีความรับผิดชอบต่องานที่ตนได้วางแผนไว้ ตลอดจนพร้อมที่จะเผชิญเหตุการณ์สามารถแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม

ลักษณะและความสำคัญของความเชื่อมั่นในตนเอง

ความเชื่อมั่นในตนเองเป็นองค์ประกอบสำคัญของความสำเร็จในชีวิต (เดโซ
สวานนท์. 2510 : 127) ซึ่งช่วยให้บุคคลมีคุณสมบัติและบุคลิกภาพที่ดีมีความเชื่อมั่นในตนเอง
และรู้สึกว่าตนเองไม่ถูกข่มขู่จากคนอื่น (Child Study Association of America.
1952 : 185 - 186) ซึ่งมีผลให้กระทำการต่าง ๆ ได้โดยไม่หวั่นเกรงยากลำบากใจและไม่ยอมจำนน
ต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดโดยสิ้นเชิง (Symonds. 1964 : 85 - 89) ส่งผลให้เด็กสามารถกล้าคิด
กล้ากระทำการต่าง ๆ ด้วยความมั่นใจและสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมหรือเหตุการณ์
ต่าง ๆ (อารี : เกษมรติ. 2533 : 26) ผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจะสามารถรับฟังความคิด
เห็นหรือคำแนะนำของผู้อื่นได้ด้วยลักษณะของบุคคลที่มีวุฒิภาวะทางอารมณ์แล้ว (Child Study
Association of America. 1952 : 185 - 186) ความเชื่อมั่นในตนเองเป็นพื้นฐานของ
ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นสิ่งสำคัญส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้เด็กสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้
อย่างมีความสุข (แจ่มจันทร์ เกียรติกุล. 2531 : 26) คนเราเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและ
มีความหมายต่อสังคม ผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจะไม่ยอมเยาะเย้ยต่อสภาวะการต่าง ๆ ในสังคมของ
ตนเองจะเข้าไปมีส่วนร่วมตามสิทธิและหน้าที่อย่างถูกต้อง (สวานา พรพัฒน์กุล. 2520 : 17)
มีความต้องการให้ผู้อื่นยอมรับความสำเร็จของตน หากความต้องการได้รับการตอบสนองจนพอใจ
จะทำให้ผู้นั้นมีความเชื่อมั่นในตนเอง รู้สึกว่าตนเองมีค่ามีความสามารถ ถ้าความต้องการนี้ถูก
ขัดขวางจะทำให้เกิดความรู้สึกมีน้อยหรือเสียความภาคภูมิใจในตนเอง (Maslow.
1954 : 411) ไทมอนด์ (Symonds) กล่าวว่าเสริมว่าการถูกขัดขวางทำให้เกิดความหวาดกลัว
และไม่แน่ใจในตนเอง (Symonds. 1964 : 85 - 89) รวมทั้งไม่มีความเป็นตัวของตัวเอง
ขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และไม่สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ (จงใจ ขจรศิลป์.
2533 : 29) จากผลงานวิจัยสรุปได้ตรงกันว่า ความเชื่อมั่นในตนเองเป็นลักษณะบุคลิกภาพที่มี
ความสำคัญต่อความสำเร็จในการเรียน (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2524 : 39 ;
อ้างอิงมาจาก Bowman Mathews and Maxwell. 1960)

กล่าวโดยสรุปว่า ความเชื่อมั่นในตนเองมีความสำคัญ ที่จะส่งผลให้เด็กเกิดความมั่นใจ
ในการกล้าคิด กล้าตัดสินใจ กล้าแสดงออก กล้าจะทำการต่าง ๆ ด้วยตัวเองรวมทั้งกล้าเผชิญต่อ
อุปสรรคหรือความยากลำบาก ซึ่งส่งผลให้เด็กประสบความสำเร็จในการเรียน มองโลกในแง่ดี
และปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้

แนวในการส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเอง

ความเชื่อมั่นในตนเองทำให้บุคคลมีบุคลิกภาพและมีคุณลักษณะที่เหมาะสมในการส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเอง เลขา ปิยะอัจฉริยะ (2524 : 237 - 279) ได้ให้ความคิดเห็นว่าความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กนั้นเกิดจากความรู้สึกนึกคิดและการรับรู้เกี่ยวกับตนเองทั้งในแง่บวกและแง่ลบ ซึ่งเป็นความคิดพื้นฐานหรือความเชื่อเบื้องต้นที่ทำให้บุคคลมีความเชื่อมั่นในตนเองหรือขาดความเชื่อมั่นในตนเอง เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเองได้ก็ต่อเมื่อได้รับความรัก ความสนใจจากพ่อแม่ การส่งเสริมให้เด็กแสดงความคิดเห็นและมีอิสระในการตัดสินใจ (ศรีวรรณ มากชู. 2521 : 12 ; อ้างอิงมาจาก Freud. 1965 : 26 - 29) หากเด็กที่ถูกพ่อแม่ควบคุมให้ปฏิบัติตนอยู่ในขอบเขตที่พ่อแม่ต้องการจะทำให้เด็กขาดอิสระที่จะคิดหรือตัดสินใจด้วยตนเอง เมื่อพบกับปัญหาที่ไม่สามารถตัดสินใจได้ เพราะไม่เคยฝึกการแก้ปัญหามาก่อน (สุมาลี วงศ์บุญแก้ว. 2526 : 19) ดังนั้นทางโรงเรียนควรสร้างบรรยากาศที่จะช่วยให้เด็กรู้สึกอบอุ่นด้วยการแสดงความเป็นมิตรกับเด็ก พูดกับเด็กอย่างเป็นกันเอง อ่อนที่จะฟังเด็กพูดอย่างตั้งใจ เปิดโอกาสให้เด็กแสดงออกและยอมรับความสามารถของเด็กทุกคน (ประจักษ์ฤทธิ์ เกียรติกุล. 2531 23 - 24)

ปัจจัยในการส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเอง ได้แก่การจัดกิจกรรมให้เด็กได้คิดได้แสดงออก ได้ตัดสินใจ มีความมุ่งมั่นที่จะทำงานให้สำเร็จตามต้องการ มีความรับผิดชอบและรับผิดชอบกับสิ่งแวดล้อมได้ดี โดยครูเป็นผู้ให้เด็กได้มีโอกาสเลือกทำกิจกรรมอย่างอิสระด้วยตนเอง

งานวิจัยที่เกี่ยวกับความเชื่อมั่นในตนเอง

งานวิจัยในประเทศ

จงใจ ขจรศิลป์ (2532 : 80) ได้ศึกษาความคิดสร้างสรรค์และความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และการเล่นตามมุม พบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และการเล่นตามมุมแบบริเริ่มอย่างอิสระที่ระดับคะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบความคิดสร้างสรรค์ทั้ง 3 องค์ประกอบและการทดสอบความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และการเล่นตามมุมแบบครูชี้แนะ

แจ่มจันทร์ เกียรติกุล (2531 : 99 - 110) ได้ศึกษาความเชื่อมั่นในตนเองและงานวิจัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลและแบบใช้เมตตาควบคู่กัน

ที่อยู่ในชั้นเรียนของครูที่มีพฤติกรรมทางวาจาและท่าทางแบบครูเป็นศูนย์กลางและแบบเด็กเป็นศูนย์กลางพบว่า

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลและแบบเข้มงวดที่อยู่ในชั้นเรียนของครูที่มีพฤติกรรมทางวาจาและท่าทางแบบครูเป็นศูนย์กลาง มีความเชื่อมั่นในตนเองมีวินัยในตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01
2. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลและแบบเข้มงวดที่อยู่ในชั้นเรียนของครูที่มีพฤติกรรมทางวาจาและท่าทางแบบเด็กเป็นศูนย์กลางมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีวินัยในตนเองไม่แตกต่างกัน
3. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลและอยู่ในชั้นเรียนของครูที่มีพฤติกรรมทางวาจาและท่าทางแบบครูเป็นศูนย์กลาง และแบบเด็กเป็นศูนย์กลาง มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีวินัยในตนเองไม่แตกต่างกัน
4. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดและอยู่ในชั้นเรียนของครูที่มีพฤติกรรมทางวาจาและท่าทางแบบครูเป็นศูนย์กลางและแบบเด็กเป็นศูนย์กลางมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีวินัยในตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
5. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดที่อยู่ในชั้นเรียนของครูที่มีพฤติกรรมทางวาจาและท่าทางแบบครูเป็นศูนย์กลาง และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลที่อยู่ในชั้นเรียนของครูที่มีพฤติกรรมทางวาจาและท่าทางแบบเด็กเป็นศูนย์กลาง มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีวินัยในตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
6. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดที่อยู่ในชั้นเรียนของครูที่มีพฤติกรรมทางวาจาและท่าทางแบบเด็กเป็นศูนย์กลาง และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลที่อยู่ในชั้นเรียนของครูที่มีพฤติกรรมทางวาจาและท่าทางแบบครูเป็นศูนย์กลาง มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีวินัยในตนเองไม่แตกต่างกัน

งานวิจัยในต่างประเทศ

มัสเสน (Mussen. 1969 : 261) ได้ศึกษาพบว่า พ่อแม่ที่ให้เด็กมีโอกาสและได้รับการสนองความต้องการในด้านความอยากรู้อยากเห็นจะทำให้เด็กมีความรู้สึกเป็นตัวของตัวเอง ฟังตนเอง ได้ มีความคิดสร้างสรรค์ กล้าคิด กล้าตัดสินใจ กล้าพูด กล้าแสดงออก สามารถเผชิญ

สถานการณ์ใหม่โดยไม่วิตกกังวลและมีความเชื่อมั่นในตนเอง จากการศึกษาคณสมบัติของผู้นำ เมดินัส และจอห์นสัน (Medinus and Johnson. 1969 : 595) ได้ศึกษาพบว่า ผู้นำต้องเป็นผู้มีความรู้ดี ปรับตัวเก่ง มีความคิดสร้างสรรค์ และมีความเชื่อมั่นในตนเองสูง มีความสามารถในการแก้ปัญหา กล้าแสดงความคิดเห็นใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหา

จากผลวิจัยดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่าความเชื่อมั่นในตนเองเป็นบุคลิกภาพที่สามารถพัฒนาให้เกิดขึ้นในตัวบุคคล โดยให้ความรู้สิ่งที่ดีต่อตนเองด้วยการปลูกฝังผ่านการอบรมเลี้ยงดูที่ถูกต้อง การจัดสภาพแวดล้อมและจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมตั้งแต่ช่วงปฐมวัย

เอกสารเกี่ยวกับการริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระ

๒.๑ ความหมายและความสำคัญของการริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระ

การริเริ่มเป็นการเริ่มต้น สิ่งที่ไม่เคยมีใครทำมาก่อนหรือคิดมาก่อน การให้เด็กริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระ (Child Initiated Activities) เป็นการริเริ่ม และ จินตนาการด้วยตัวของเด็กเอง และนำจินตนาการนั้นมาสร้างเป็นผลงาน ชไวน์ฮาร์ท (Schweinhart) ได้กล่าวว่าควรให้เด็กเป็นผู้เลือกกิจกรรมภายใต้กิจกรรมที่ครูจัดขึ้นอย่างหลากหลาย เด็กมีโอกาสทำกิจกรรมเหล่านั้นตามที่ตนเห็นว่าเหมาะสมโดยครูไม่ได้บังคับหรือชักจูงให้ทำตาม เด็กจึงเป็นผู้วางแผนและควบคุมตนเองในการดำเนินกิจกรรมจนเสร็จสมบูรณ์ (Schweinhart. 1987 : 19) ดังนั้น การริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระจึงเป็นการให้เด็กได้คิดหาวิธีและแนวทางในการปฏิบัติกิจกรรมด้วยตัวของเด็กเอง ครูเป็นเพียงจัดเตรียมสภาพแวดล้อม แนะนำสื่อ และให้คำปรึกษาในการทำกิจกรรมเหล่านั้นด้วยตนเอง ผู้นำทางเศรษฐกิจและการศึกษาได้เห็นความสำคัญของการจัดการศึกษา เพื่อให้สามารถนำตนเอง (Self - Directed) และเป็นผู้ที่มีจุดมุ่งหมาย (Goal - Oriented) การพัฒนาหลักสูตรจึงได้เน้นถึงความสำคัญของการเสริมสร้างให้เด็กเป็นผู้ที่สามารถริเริ่มด้วยตนเอง ซึ่งวงการธุรกิจคาดหวังบุคคลที่พึงประสงค์ว่าควรเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบ มีวินัยในตนเอง สามารถเรียนรู้ได้โดยตนเอง และมีทักษะในการแก้ปัญหา จากรายงานการประชุมทางการศึกษาและเศรษฐกิจใน พ.ศ. 2529 ได้สะท้อนถึงทักษะที่มีต่อผู้ใหญ่ในอนาคตว่า "เป็นผู้ที่รู้ว่าตนเองต้องการอะไร สามารถหาสิ่งนั้นได้จากไหน และทำให้ได้ดังที่คาดหวังอย่างไร" (Schweinhart. 1988 : 7 - 9)

จากแนวคิดดังกล่าวจะเห็นว่า การให้เด็กริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระมีความสำคัญต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กให้เป็นผู้ที่กล้าตัดสินใจ รู้จักการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า มีความรับผิดชอบมีวินัยในตนเองและมีความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตในอนาคต

3.2 แนวการจัดให้เด็กริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระด้วยกระบวนการวางแผน การปฏิบัติ และการทบทวน

นักการศึกษาได้ให้ความสำคัญกับการให้เด็กมีอิสระในการทำกิจกรรมด้วยตนเองโดยกระบวนการที่จะส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กริเริ่มจากตัวเด็กเอง เพราะเด็กเป็นผู้อยากรู้อยากเห็น อยากรับปฏิบัติ ทดลอง โลเวนเฟลด์ (Lowenfeld, 1952 : 8 - 10) ได้ให้ความเห็นว่าวิธีสอนของครูเป็นวิธีการที่กระตุ้นให้เด็กแสดงออกอย่างอิสระโดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับสภาพทางร่างกาย และทางจิตวิทยาของเด็กด้วย ซึ่ง เกอร์ทรูด (Gertrude, 1966 : 549) ได้กล่าวถึงการส่งเสริมความคิดริเริ่มว่าควรจัดห้องเรียนให้มีบรรยากาศที่เป็นอิสระ ไม่ถูกควบคุมด้วยระเบียบวินัยที่เคร่งครัดจนเกินไป และจัดประสบการณ์ให้ตรงกับพัฒนาการของเด็กตามความเหมาะสมกับความสามารถของเด็กด้วยการให้เด็กเลือกตัดสินใจเอง เลิศกานันทะ (2521 : 25) ได้กล่าวว่าการให้เด็กทุกคนมีโอกาสในการแสดงออกอย่างอิสระเต็มที่เท่าที่โอกาสและสิ่งแวดล้อมจะอำนวย เช่น การเปิดโอกาสให้เด็กได้ตัดสินใจ และแก้ปัญหาด้วยตนเองโดยผู้ใหญ่ให้กำลังใจและชื่นชม ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้จากความคิดและวิธีการของตนเอง เด็กจะเกิดความภาคภูมิใจในสิ่งที่ตนได้กระทำและมีกำลังใจในการปรับปรุงสิ่งที่ตนทำให้ดียิ่งขึ้น

3.2.1 หลักการจัดให้เด็กริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระ

ปัจจุบันการริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระโดยเด็กเป็นการจัดประสบการณ์ที่ได้รับการนิยมนอย่างกว้างขวางในประเทศสหรัฐอเมริกาว่าช่วยให้เด็กพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพโดยยึดหลัก ดังนี้

1. จัดโอกาสให้เด็กเลือกทำกิจกรรมที่หลากหลาย มีสื่อ อุปกรณ์ รวมทั้งเวลาในการทำกิจกรรม
2. ให้เด็กเลือกทำกิจกรรมต่าง ๆ จากมุมต่าง ๆ ที่ครูจัดและให้เด็กมีส่วนร่วมในการจัด
3. การเรียนรู้เกิดขึ้นในขณะที่เด็กทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง

4. การเรียนรู้เกิดขึ้นในขณะที่เด็กสัมผัส กระทำและทดลองกับสิ่งต่าง ๆ และผู้ที่อยู่รอบข้าง

จากหลักดังกล่าว มูลนิธิไฮ/สโคป (High/Scope Educational Research Foundation) ได้อาศัยในแนวคิดของ เพียร์เจต์ (Piaget) ที่เน้นให้เด็กได้เรียนรู้ด้วยการกระทำ (Active Learning) จะเปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ และการเล่นตามมุม ตามความสนใจของเด็กอย่างอิสระ โดยครูเป็นผู้จัดเตรียมสื่ออุปกรณ์อย่างหลากหลาย การจัดกิจกรรมนี้เป็นการแนะนำอุปกรณ์แต่ไม่สาธิต ไม่ชี้แนะ หรือชักจูงให้ทำตาม การดำเนินกิจกรรมมีขั้นตอนดังนี้

1. การวางแผน (Plan) หมายถึง การสนทนาร่วมกันระหว่างครูกับเด็ก และเด็กกับเด็ก เกี่ยวกับสิ่งที่เด็กต้องการทำตามความสนใจของตน รวมทั้งวิธีการที่จะดำเนินการในกิจกรรม หลังจากกิจกรรมหนึ่งสิ้นสุดลง เด็กจะทำการกิจกรรมใดต่อไปนั้นครูจะมีส่วนช่วยในการวางแผน เพื่อจัดเตรียมกิจกรรมสนองความคิดของเด็ก อีกทั้งช่วยให้เด็กปฏิบัติกิจกรรมด้วยความรู้สึกที่ดีตามจุดประสงค์ที่วางไว้ การวางแผนกิจกรรมอาจแสดงได้ด้วยภาพ เด็กหรือสัญลักษณ์ประจำตัวเด็ก
2. การปฏิบัติ (Do) หมายถึง การทำกิจกรรมตามที่เด็กได้วางแผนไว้ โดยมีครูเป็นผู้ให้คำแนะนำ และช่วยเหลือด้านความคิดในจังหวะที่เหมาะสม เด็กสามารถทำงานด้วยตัวของเด็กเอง หรือร่วมกับเพื่อนโดยอิสระตามเวลาที่ครูกำหนดให้รวมทั้งช่วยกันเก็บและจัดของให้เข้าที่เรียบร้อยหลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรม
3. การทบทวน (Review) หมายถึง การจัดกิจกรรมสนทนากิจการถึงผลงานที่เด็กทำและทบทวนว่าสามารถปฏิบัติตามแผนที่วางไว้หรือไม่ ทำงานได้สำเร็จหรือไม่ มีการเปลี่ยนแปลงการทำงานแต่ละครั้งอย่างไร ผลงานของเด็กมีความแตกต่างกันหรือไม่ในแนวทางใด ครูควรสังเกตเด็กว่าสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้หรือไม่ ทั้งนี้เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาความเป็นตัวของตัวเองจึงจะแนะนำไปสู่ความเชื่อมั่นในตนเองมากยิ่งขึ้น (Schweinhart. 1987 : 58 - 95)

3.4 ลักษณะและความสำคัญของการวางแผน การปฏิบัติ และการทบทวน

การวางแผน (Plan) เป็นช่วงเวลาที่เด็กมีโอกาสเลือกและตัดสินใจในการทำกิจกรรมที่ครูจะเข้าไปช่วยเหลือในการคิดตัดสินใจเกี่ยวกับรูปแบบวิธีการ การทำให้เป็น

จริงและผลที่เกิดขึ้น ไม่บ่อยนักในระหว่างการวางแผน เด็กมีโอกาที่จะแสดงความคิดเห็น การพึ่งพาตนเองด้วยการตัดสินใจอย่างอิสระ ที่มีผู้ใหญ่คอยติดตามดูแลก่อนที่จะลงมือทำ กิจกรรม ผู้ใหญ่และเด็กควรร่วมกันพิจารณาแผนของเด็กเพื่อให้เกิดภาพในใจ (Vision) และนำความคิดนั้นไปปฏิบัติตามแผน สำหรับเด็กที่ไม่ทำตามสมควรได้รับการช่วยเหลือและสนับสนุน ความคิดโดยให้ทำกิจกรรมที่สามารถประสบความสำเร็จดังที่ได้วางแผนไว้ การสร้างความเข้าใจ ซึ่งจะมีผลต่อเด็กในด้านความรู้สึก

การปฏิบัติ (Do) เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการวางแผน การปฏิบัติและการทบทวนเป็นการทำงานในช่วงที่เด็กวางแผนเสร็จแล้ว ซึ่งกิจกรรมนี้เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมประจำวันและเป็นการคำนึงกิจกรรมร่วมกันระหว่างผู้ใหญ่กับเด็ก การปฏิบัติกิจกรรม เด็กจะทำตามที่ได้วางแผนไว้หรือไม่ขึ้นอยู่กับปฏิบัติตามแผนของเด็ก ครูควรเข้าไปช่วยเหลือให้คำแนะนำหรือซักถาม ถ้าพบว่าการกิจกรรมของเด็กเปลี่ยนไปจากแผนอย่างกะทันหัน ครูควรให้โอกาสเด็กเปลี่ยนแผนที่วางไว้ให้ตรงกับงานที่ปฏิบัติแต่ไม่ควรให้เกิดขึ้นบ่อยนัก เพื่อให้เด็กได้รู้ว่าควรปฏิบัติตามแผนที่วางไว้เสมอ ทั้งนี้เพื่อฝึกให้เด็กมีความรับผิดชอบ และนั่น อันจะเป็นผลให้เด็กเกิดความเชื่อมั่นในการริเริ่มทำกิจกรรมอย่างอิสระ

การทบทวน (Review) เป็นขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการ เด็กสรุปผลการทำงานว่าได้ทำตามที่ได้วางไว้หรือไม่เพียงใด มีการเปลี่ยนแปลงไปจากแผนอย่างไร กิจกรรมแต่ละกิจกรรมนั้นมีขั้นตอนอย่างไร มีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างไร ผลงานเป็นไปตามจุดมุ่งหมายหรือไม่ การวางแผนต่อไปอย่างไรจึงจะทำให้ได้ผลดียิ่งขึ้น ซึ่งมีผลงานเป็นที่พอใจ อันจะช่วยส่งเสริมให้เด็กเกิดความมั่นใจในตนเอง (Schweinhart, 1987 : 42 - 44)

จากแนวคิดดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่าการทำงานด้วยกระบวนการวางแผน ปฏิบัติ และทบทวนเป็นขั้นตอนที่ต่อเนื่องและสำเร็จลงด้วยตัวเด็กเอง ทำให้เด็กพัฒนากระบวนการทำงานให้มีระบบ มีขั้นตอนมากขึ้น จะส่งผลให้เด็กเกิดความมั่นใจในการทำงานซึ่งนำไปสู่ความเชื่อมั่นในตนเอง

๓.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระ

การศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวกับการริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นในตนเอง มีผู้ศึกษาค้นคว้างานวิจัย ดังนี้

ชไวน์ฮาร์ท (Schweinhart, n.d.) ได้กล่าวถึงผลการวิจัยเปรียบเทียบการใช้หลักสูตร 3 รูปแบบ ในเด็กตั้งแต่ระดับปฐมวัยถึงอายุ 15 ปี พบว่า ในกลุ่มที่เรียนหลักสูตรไฮสโคป (High/Scope) หลักสูตรสถานรับเลี้ยงเด็ก (Nursery School) และหลักสูตรเน้นครูเป็นผู้สอนโดยตรง (Direct Instruction) พบว่า เด็ก 2 กลุ่มแรก มีพฤติกรรมปัญหาวัยรุ่นเพียงร้อยละ 8 ในขณะที่เด็ก ซึ่งเรียนหลักสูตรเน้นครูเป็นผู้สอนโดยตรงมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาถึงร้อยละ 44 หลังจากนั้นได้ศึกษาต่อจนเด็กอายุ 27 ปี ซึ่งใช้เวลาอย่างต่อเนื่องจนถึง 30 ปี พบว่า กลุ่มที่ได้รับการเรียนในโครงการของไฮสโคป มีปัญหาอาชญากรรมน้อยกว่ากันถึงครึ่งหนึ่ง มีรายได้สูงกว่า มีลูกนอกสมรสน้อยกว่าเด็กที่ไม่เข้าร่วมโครงการ การลงทุนของรัฐต่อโครงการนี้มีผลให้ผู้เสียภาษีได้รับส่วนลด 7.16 เหรียญสหรัฐอเมริกา

แยง (Yang, 1985 : A) ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลของการฝึกวางแผนและทบทวนด้วยการสนทนาที่มีต่อความคล่องแคล่วในการคิดของเด็กปฐมวัย โดยศึกษาเด็กปฐมวัยที่ด้อยโอกาสจำนวน 115 คน ซึ่งเข้าเรียนในโปรแกรมของโรงเรียนการศึกษาปฐมวัยของมหาวิทยาลัยเซาท์เทิร์น แคลิฟอร์เนีย (University of Southern California School for Early Childhood Education SECE)

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีดังนี้

1. เพื่อประเมินประสิทธิภาพ ของการศึกษาวางแผนและทบทวนซึ่งมี 3 ชั้น คือ
 - 1.1 สนทนาถึงกิจกรรมการเรียนรู้ในช่วงการเลือกเล่นโดยเสรี
 - 1.2 ความผูกพันอยู่กับการทำกิจกรรมที่จัดในชั้นเรียน
 - 1.3 การทบทวนด้วยการสนทนาถึงกิจกรรมที่ทำระหว่างการเลือกเล่นโดยเสรี

ซึ่งเกี่ยวข้องกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับครู โครงการนี้เป็นการขยายหลักสูตร การวางแผน การปฏิบัติและการทบทวนของโครงการไฮสโคป (High/Scope) ที่มีอยู่เดิม

2. เพื่อระบุถึงเกณฑ์การวัดความคล่องตัวในการคิดแก้ปัญหาและความสัมพันธ์ของตัวแปรในการทดลอง คือ

- 2.1 เพศ

- 2.2 ความแตกต่างของความสามารถทางารรู้คิดของเด็ก วัดโดยแบบวัดของคอฟมันสำหรับเด็กปฐมวัย (Kaufman Assessment Battery for Children)

3. เพื่อกำหนดความสัมพันธ์ของความจำเป็นในการคิดแก้ปัญหา ก่อนและหลังการทดลอง คุณลักษณะของเด็กปฐมวัยซึ่งรวมถึง อายุ เพศ ความสามารถในการคิด การมีโอกาสในการฝึก หรือขาดการฝึกความจำเป็นในการแก้ปัญหา พบว่า

1. การมีส่วนร่วมในการวางแผน และการฝึกทบทวนด้วยวาจา ส่งผลต่อความจำเป็นในการคิดของเด็กปฐมวัยที่น้อยโอกาสอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
2. กระบวนการวางแผนและการทบทวนด้วยวาจา ดูเหมือนจะเกิดประโยชน์ต่อเด็กชายมากกว่าเด็กหญิง โดยเฉพาะในด้านการลดความผิดพลาดที่เกี่ยวกับการสนองตอบต่อกิจกรรม
3. ผลของความสัมพันธ์จากการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าในการส่งเสริมความจำเป็นในการคิดของเด็กซึ่งเข้าร่วมในการวางแผนและการฝึกทบทวน ความสามารถในการคิดที่เป็นกระบวนการซึ่งเกิดขึ้นพร้อม ๆ กัน อาจจะมีสำคัญมากกว่าความสามารถในการคิดที่เป็นกระบวนการตามลำดับขั้น ในการส่งเสริมความจำเป็นในการคิดของเด็กซึ่งเข้าร่วมในการวางแผนและการฝึกทบทวน
4. โปรแกรมนี้เป็นวิธีการที่ประหยัดและใช้ทรัพยากรต่ำในการส่งเสริมความจำเป็นต่อความคิดของเด็ก

จากงานวิจัยสรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมให้เด็กได้ริเริ่มอย่างอิสระเป็นการจัดกิจกรรมที่ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยวิธีการสอนเป็นธรรมชาติ ส่งผลให้เด็กมีความจำเป็นในการคิดแก้ปัญหา สามารถอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขโดยไม่เป็นภาระทางสังคม ช่วยส่งเสริมให้เด็กมีบุคลิกภาพที่ดี และมีความเชื่อมั่นในตนเองมากกว่าเด็กที่ไม่ได้เข้าร่วมในโครงการ ดังนั้นจึงควรนำการจัดกิจกรรมให้เด็กได้ริเริ่มอย่างอิสระ มาประยุกต์ใช้กับเด็กปฐมวัย

เอกสารเกี่ยวกับกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

ความหมายและความสำคัญของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

ในการจัดกิจกรรมให้เด็กปฐมวัยนั้น กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กได้รับการพัฒนาทุกด้านทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ และ สติปัญญา ซึ่งเด็กต้องได้รับการจัดประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก เลิศ อานันทนะ

(2523 : 216) ได้กล่าวถึงการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ว่าเป็นการจัดการเรียนการสอนเพื่อ

ส่งเสริมความสามารถของเด็กให้มีโอกาสแสดงออกอย่างเสรี (Free Expression) ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) จินตนาการ (Imagination) ตามความสนใจและความถนัดทางธรรมชาติของเด็กแต่ละคน ซึ่งการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ให้แก่เด็กนั้นต้องคำนึงถึงตัวเด็ก ความต้องการของเด็ก เพื่อให้เด็กเกิดความเพลิดเพลิน สนุกสนาน ได้ฝึกฝนการใช้กล้ามเนื้อและประสาทสัมผัสต่าง ๆ เพื่อฝึกให้มีความคิดสร้างสรรค์ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2529 : 57 - 58) นอกจากนี้ เลิศ อาพันธ์นะ (2519 : 24) และ ยาวพา เศษะคุปต์ (2528 : 27) ได้แสดงความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า การสอนศิลปศึกษาตามแนวความคิดใหม่มุ่งส่งเสริมการแสดงออกทางความคิดริเริ่มและความคิดจินตนาการ ในการส่งเสริมให้บรรลุจุดมุ่งหมายของศิลปศึกษา ครูจำเป็นต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนมีการแสดงออกอย่างอิสระเสรี ด้วยการทดลอง ค้นคว้ากับวัสดุงานศิลปะอย่างหลากหลายที่สุดโดยไม่มีการบังคับ วิรุฒ ตั้งเจริญ (2526 : 63 - 68) ได้กล่าวว่า ศิลปะช่วยพัฒนาบุคลิกภาพ เพราะการเรียนรู้จะได้ลงมือปฏิบัติทำให้เกิดความเคยชิน ซึ่งจะกลายเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องทำให้เด็กรักการทำงาน เกิดความขยันหมั่นเพียรและผลของความสำเร็จทำให้เกิดความภาคภูมิใจเมื่อได้พบกับความสำเร็จอยู่เสมอจะทำให้เกิดความมั่นใจในการทำงาน ส่งผลให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น

จากความหมายและความสำคัญดังกล่าวสรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็น การจัดประสบการณ์ด้านศิลปศึกษาให้กับเด็กปฐมวัยโดยเน้นการคิดริเริ่มอย่างอิสระ ได้ทดลอง ค้นคว้า และค้นพบด้วยตนเองเป็นการส่งเสริมให้เด็กมีบุคลิกภาพที่ดี มีความเชื่อมั่นในตนเอง

แนวการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ สำหรับเด็กปฐมวัยเป็นกิจกรรมที่ช่วยในการส่งเสริมการคิดอย่างอิสระ และคิดจินตนาการ ราชี ทองสวัสดิ์ (2529 : 103 - 104) กล่าวว่าในการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์สำหรับเด็ก มิได้มีจุดมุ่งหมายให้เด็กทำงานเพื่อความสวยงามหรือเหมือนจริง แต่เป็นการช่วยพัฒนากล้ามเนื้อให้แข็งแรง ให้จับดินสอขีดเขียนได้ดี เป็นการฝึกประสาทสัมผัสระหว่างมือกับตา เพื่อให้มีพื้นฐานการเขียนที่ดี ตลอดจนช่วยพัฒนาอารมณ์จิตใจให้เด็กมีความอดทนมีสมาธิในการทำงาน และรู้จักรับผิดชอบ การทำงานเป็นกลุ่มช่วยให้เด็กได้เรียนรู้การเข้าสังคม การแบ่งปัน ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา

ทำให้เด็กรู้จักคิด มีเหตุผลในการทำงาน จึงควรให้กำลังใจในการทำงานกับเด็กอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เด็กเกิดความมั่นใจ กล้าคิด และ กล้าแสดงออกอย่างเต็มที่

งานวิจัยที่เกี่ยวกับกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

การศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวกับกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่ส่งผลต่อความ เชื่อมั่นในตนเอง ระดับปฐมวัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

งานวิจัยในประเทศ

อารี เกษมรติ (2533 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้แรงवादกาดัน และแบบรักทะนุถนอมเมื่อทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มกับการทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ปกติพบว่า เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้แรงवादกาดัน เมื่อทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าเมื่อทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ปกติ และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักทะนุถนอม เมื่อทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าเมื่อทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ปกติ

งานวิจัยในต่างประเทศ

แสตปปี้ (Stapp. 1964 : 52 - 58) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดสร้างสรรค์และสติปัญญาของนักศึกษาที่เรียนศิลปะและไม่เรียนศิลปะพบว่า ความคิดสร้างสรรค์และสติปัญญาไม่มีความสัมพันธ์กัน แต่นักเรียนที่เรียนศิลปะ ได้คะแนนความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าพวกที่ไม่เรียนศิลปะ

จากงานวิจัยดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ส่งผลให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์ มีความเชื่อมั่นในตนเองและมีส่วนช่วยให้กล้าแสดงออกเมื่อได้รับการพัฒนาให้แข็งแรงเป็นการฝึกประสาทสัมผัสระหว่างมือกับตาที่มีความพยายามที่จะทำงานให้สำเร็จ มีสมาธิ รู้จักรับผิดชอบในการทำงาน มีความมั่นใจและกล้าแสดงออก

เอกสารเกี่ยวกับการเล่น

ความหมายของการเล่น

การเล่นเป็นการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ซึ่งมีบทบาทและอิทธิพลต่อการพัฒนาเด็ก ให้ความพร้อมในทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม บุคลิกภาพ และสติปัญญา นักการศึกษาได้ให้ความหมายของการเล่นไว้หลายท่าน เช่น เฮอร์ลอค (Hurlock, 1956 : 321) กล่าวว่า การเล่นเป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความเพลิดเพลิน สนุกสนาน โดยไม่คำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นและมักจะเป็นกิจกรรมที่บุคคลกระทำโดยไม่ถูกบังคับ แมค (ราศีทองสวัสดิ์, 2527 : 361 ; อ้างอิงมาจาก Mack, n.d.) ได้ให้ความหมายของการเล่นว่าเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม การเล่นของเด็กเปรียบได้กับการทำงานของผู้ใหญ่จะต่างกันตรงที่ผู้ใหญ่ทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ แต่การเล่นของเด็กจะจบลงในตัวเองโดยมิได้มุ่งหวังสิ่งหนึ่งสิ่งใดนอกเหนือไปจากความพอใจตามธรรมชาติ

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า การเล่นเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมประสบการณ์ให้เด็กได้เกิดการเรียนรู้ด้วยตัวเอง เป็นการช่วยให้เด็กปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติและเด็กเกิดความสนุกสนานพอใจกับการกระทำกิจกรรมเป็นการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา

ความสำคัญของการเล่น

การเล่นเป็นธรรมชาติของเด็กและเป็นโอกาสที่เด็กจะได้รับประสบการณ์ในการเรียนรู้ด้วยตัวเอง อันจะนำไปสู่การรับผิดชอบต่อตนเอง สามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่น มีความเชื่อมั่นในตนเองและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขเพราะการเล่นเป็นการพัฒนาทั้งด้าน ร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ดังที่ เบญจา แสงมลิ (2521 : 24) ได้กล่าวให้เห็นถึงความสำคัญของการเล่นว่าจะช่วยให้เด็กได้มีการสังเกต มีไหวพริบ มีความคิดสร้างสรรค์ ฝึกการแก้ปัญหา และลองใช้วิธีการแก้ปัญหา ซึ่ง ฮัท และกิบบี้ (ศรีสมวงศ์ วรรณศิลป์, 2520 : 1 ; อ้างอิงมาจาก Hutt and Gibby, n.d.) ได้กล่าวถึงการเล่นว่ากิจกรรมที่เกิดโดยอัตโนมัติ ไม่มีการวางแผน ไม่มีเป้าหมาย หรือจุดประสงค์เจาะจงโดยเฉพาะ ทำให้เด็กเกิดความสนุกสนาน เพลิดเพลิน และเป็นการคลายความเครียด เกษลดา มานะจุติ (2529 : 2 - 3) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเล่นว่า ช่วยให้เกิดทักษะทางสังคมอันเป็นพื้นฐานที่จะช่วย

ส่งเสริมให้เด็กมีความเป็นผู้นำ ผู้ตาม รู้จักการสับเปลี่ยน รอคอย รอบคอบ วางแผน เสียสละ ให้อภัย รู้จักปรับตัวเข้ากับผู้อื่น มีน้ำใจต่อกันและกัน

จากแนวคิดดังกล่าวสรุปได้ว่า การเล่นเป็นประสบการณ์ที่สำคัญต่อชีวิตในวัยเด็กอย่างยิ่ง เพราะการเล่นช่วยให้เด็กได้เรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักการวางแผนในการเล่น รู้จักการรอคอย เป็นผู้นำผู้ตาม รู้จักให้อภัย ซึ่งจะเป็นพื้นฐานที่สำคัญทางสังคม ครูจึงควรเข้าใจธรรมชาติของเด็ก เปิดโอกาสให้เด็กได้รับประสบการณ์ด้วยตนเอง อันจะส่งผลให้เด็กเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง มากขึ้น

แนวการจัดประสบการณ์การเล่น

การจัดประสบการณ์การเล่นให้แก่เด็กปฐมวัยเพื่อส่งเสริมให้เด็กได้เกิดการเรียนรู้ ควรคำนึงถึงช่วงเวลาความสนใจของเด็ก ซึ่ง นิรมล ชยุตลาภกิจ (2524 : 93) ได้กล่าวว่า ช่วงความสนใจของเด็ก (Attention Span) หรือความตั้งใจของเด็กอายุ 5 - 6 ปี ใช้เวลา ประมาณ 20 นาที การกำหนดเวลาในการจัดทำกิจกรรมให้เหมาะสมเป็นสิ่งสำคัญต่อเด็ก การช่วยให้เด็กพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ได้นั้นควรใช้เวลาและโอกาสในการเล่นแก่เด็กมาก ๆ ครูควรจัดเวลาให้เด็กเล่นโดยเสรี (Free Play) (จินตนา หมู่ผึ้ง, 2526 : 6) การจัดกิจกรรมการเล่นควรคำนึงถึงความสามารถและ ระดับวุฒิภาวะของเด็ก ซึ่งมีวรรณ พรหมน้อย (2526 : 61) ได้กล่าวว่าการเล่นของเด็กเป็น การเรียนรู้ตามลำดับขั้นพัฒนาการจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากบุคคลใกล้ชิด เช่น ครู บิดา มารดา ในการจัดของเล่นให้เหมาะสมกับเด็ก ควรปล่อยให้เด็กมีอิสระเต็มที่ในขณะที่เด็กเล่น จันทนา ภาคบงกช (2531 : 2) ได้กล่าวถึงการตั้งคำถามสรุปท้ายกิจกรรมทำให้เด็กเกิดความ เข้าใจที่ชัดเจน ทั้งนี้เพราะเด็กไทยจัดอยู่ในกลุ่มที่มีภูมิสัมพันธภาพภาษากับผู้ใหญ่น้อยมากและไม่ ได้รับการอธิบายถึงเหตุผลของการกระทำ จึงมีส่วนทำให้เด็กมีความจำกัดด้านความมีเหตุผล การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจด้วยคำถามตอบท้ายกิจกรรมจะช่วยให้เด็กได้แลกเปลี่ยน ความคิดเห็นกันเกิดการเรียนรู้กว้างขวางขึ้นและมีความมั่นใจในการคิดของตนเอง สำหรับเด็ก ที่ไม่ต้องการตอบคำถามก็ไม่ควรรบเร้า

จากแนวการจัดประสบการณ์การเล่นดังกล่าวจะเห็นว่า การจัดกิจกรรมการเล่นต้อง คำนึงถึงตัวเด็กเป็นสำคัญเพราะเด็กมีวุฒิภาวะแตกต่างกัน ความสามารถในการเรียนรู้ย่อม

ต่างกันด้วย หากครูจัดกิจกรรมให้หลากหลาย เข้าใจธรรมชาติและการเรียนรู้ของเด็ก เปิดโอกาสให้เด็กเล่นอย่างอิสระ จะช่วยให้เด็กได้เรียนรู้ตามพัฒนาการของเด็กเองทำให้เด็กเกิดความมั่นใจในตนเองยิ่งขึ้น

การจัดมุมเล่นสำหรับเด็กปฐมวัย

สภาพห้องเรียนควรมีพื้นที่กว้าง มีมุมเล่นและมีที่ทำกิจกรรมมุมเล่นที่ควรจัดให้แก่เด็ก คือ

1. มุมบ้าน เพื่อให้เด็กได้เล่นเลียนแบบชีวิตจริง ช่วยพัฒนาทักษะในการอยู่ร่วมกันในสังคม ทักษะทางภาษา จินตนาการและความคิด ควรจัดของเล่นให้สอดคล้องและเอื้อต่อการพัฒนาเด็ก อุปกรณ์ ได้แก่ ของเล่น เครื่องมือหมอ เช่น หูฟัง ขวดพลาสติก กระบอกฉีดยาที่ไม่ใช้ และเอาเข็มออก เตารีด ที่รองรีด เสื้อ ผ้าคลุม พร้อมทั้งเสื้อผ้าซึ่งมีจำนวนพอสำหรับเปลี่ยน เครื่องแบบของคนอาชีพต่าง ๆ เสื้อผ้าที่ไม่ให้แล้วสำหรับให้เด็กแต่งเล่นบทบาทสมมติ การจัดควรจัดเข้ามุมห้องในสภาพของบ้าน อาจเป็นห้องนั่งเล่น ห้องครัว มีโต๊ะหรือลังสำหรับวางอุปกรณ์และเครื่องเล่นโดยจัดไว้เป็นหมวดหมู่
2. มุมหนังสือ ควรจัดหนังสือที่เหมาะสมกับวัยให้เด็กได้มีโอกาสมาพลิกดูภาพหรือฟังครูอ่านนิทาน เพื่อเป็นการปลูกฝังการอ่านและเสริมทักษะพื้นฐานการอ่าน ที่สำหรับวางหนังสือ อาจใช้เป็นชั้นหรือผ้าเย็บเป็นกระบะเป่าหัง ซึ่งไม่ควรอยู่สูงเกินระดับที่เด็กจะหยิบได้มีเก้าอี้หรือเสื่อ หมอนเล็ก ๆ พิงข้างฝาหรือท่อนศีรษะหากเด็กต้องการจะนอน
3. มุมธรรมชาติหรือมุมวิทยาศาสตร์ เป็นที่ที่เด็กสามารถศึกษาหาความรู้โดยการสังเกต และมีโอกาสลงมือทดลองด้วยตนเอง อุปกรณ์ ได้แก่ แว่นขยาย เครื่องชั่งแบบง่าย ๆ แม่เหล็ก ตัวอย่างพืช เปลือกหอย เมล็ดต่าง ๆ หิน การเลี้ยงหนอนผีเสื้อ การงอกของเมล็ดพืช ฯลฯ
4. มุมศิลปะ กิจกรรมศิลปะจะสามารถพัฒนาเด็กได้หลายด้าน เช่น ด้านความพร้อมของกล้ามเนื้อนิ้วมือ ซึ่งจะช่วยให้มือของเด็กพร้อมที่จะจับดินสอเขียนหนังสือได้เมื่อเรียนในชั้นประถมศึกษา ช่วยพัฒนาทั้งทางด้านอารมณ์ สังคมเมื่อเด็กทำงานเป็นกลุ่ม ควรเปิดโอกาสให้เด็กได้ปรับตัวเข้ากับเพื่อน และฝึกให้เด็กได้ใช้จินตนาการซึ่งจะช่วยพัฒนาสติปัญญา ไปด้วย อุปกรณ์ ได้แก่ สีเทียน สีฝุ่น หรือสีที่ได้จากใบ ดอก หรือผลของพืช ผักหรือสิ่งทดแทน เช่น ก้านหมากทุบ ปากอ้อย ฯลฯ ดินเหนียวหรือดินน้ำมัน กาว กระดาษ ไม้ที่สูกพอเหมาะ ควรจัดวัสดุที่เด็กจะทำงานไว้กลางโต๊ะเพื่อสะดวกในการหยิบใช้ และควรมีที่สำหรับทิ้งภาพผลงานเด็กที่ยังไม่แห้ง

5. มุมบล็อก อาจเป็นแท่ง ไม้หรือวัสดุทดแทนอย่างอื่น เช่น กระดาษแข็ง พองน้ำ พลาสติก ฯลฯ โดยทำเป็นรูปเรขาคณิตต่าง ๆ อาจใช้เศษไม้ที่เหลือจากการก่อสร้างมาตกแต่งให้มีรูปทรงที่จะใช้เรียงต่อกันได้ แล้วขัดให้หมดเหลี่ยม อาจเก็บในตะกร้า ลัง หรือชั้น มีล้อในกรณี ที่พื้น ไม่สะอาดหรือ ไม่ต้องการให้มีเสียงดังรบกวนผู้อื่น ควรมีบริเวณที่ว่างพอที่เด็กจะเล่นได้ 3 - 4 คน และควรอยู่ห่างจากมุมหนังสือ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2529 : 8 - 28)

งานวิจัยที่เกี่ยวกับการเล่น

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับการเล่น ผู้วิจัยได้ขอเสนองานวิจัยดังต่อไปนี้

งานวิจัยในประเทศ

สิริกุล จารุจินดา (2526 : 41) ได้ศึกษาผลการเล่นของเล่นประเภทเสริมต่อ (Block Play) ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กก่อนวัยเรียน พบว่า การเล่นของเล่นประเภทเสริมต่อมีผลในทางบวกกับคะแนนความสามารถทางความคิดสร้างสรรค์

สุวัฒน์ วราณสาสน์ (2526 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาประสิทธิภาพของเครื่องเล่นที่ส่ง ผลต่อการพัฒนาความพร้อมทางการเรียน 4 ด้าน ของเด็กก่อนวัยเรียน พบว่า ชุดเครื่อง เล่นสามารถส่งผลการพัฒนาความพร้อมทางการเรียนด้านภาษา ทางภาษา จำนวน การจำแนก มีคิสัมพันธ์ ทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา

งานวิจัยในต่างประเทศ

เชียง (Chiang. 1985 : 181) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความแตกต่างด้านพัฒนาการใน การใช้วัสดุการเล่นในสนามเด็กเล่นกับเด็กอายุ 3 - 5 ปี และ 7 ปี จำนวน 57 คน โดยใช้ เครื่องมือเทคนิคการสังเกตตามธรรมชาติ ผลการศึกษาพบว่า ประเภทของการเล่นและวัสดุ อุปกรณ์การเล่นเป็นองค์ประกอบสำคัญที่มีผลต่อการพัฒนาการด้านการเล่น ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อพัฒนาการ ทางด้านสังคมและสติปัญญาของเด็ก นอกจากนี้จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า มีความแตกต่างของ การเล่นในเด็กที่มีอายุต่างกัน เด็กอายุ 3 ปี มักจะเล่นคู่ขนาน (Parallel Functional Play) เด็กอายุ 5 ปี มักจะเล่นสร้างสรรค์แบบคู่ขนาน (Parallel - Constructive

Play) เด็กอายุ 7 ปี มักจะเล่นสรรค์สร้างเป็นกลุ่ม (Group - Constructive Play) เล่นเล่นละครช่วยกันเป็นกลุ่ม หรือเล่นเกมที่มีกติกาเป็นกลุ่มได้ดีและระดับอายุเป็นตัวแปรสำคัญที่ทำให้พฤติกรรมทางสังคมของเด็กแต่ละวัยต่างกัน

มอนิแกน (Monighan. 1983 : 163) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเล่นเชิงสังคม ภาษา และสภาพแวดล้อมทางการเล่นที่บ้านของเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างคือ เด็กปฐมวัยอายุ 2 ขวบ 5 เดือน ถึง 5 ขวบ 5 เดือน และผู้ปกครอง 36 ครอบครัว ผลการศึกษาพบว่า เด็กชายและเด็กหญิงไม่มีความแตกต่างกันในเรื่องของการเล่น หรือการพูด และพบว่าความซับซ้อนทางความเข้าใจ ในการเล่นตามลำพังขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ทางบ้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

บีชีวิกิส (Besevegis. 1983 : 161) ได้ศึกษาพัฒนาการการเล่นเชิงละครและการเล่นเชิงสรรค์สร้างในเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กปฐมวัยชาวกรีก จำนวน 100 คน ซึ่งมีอายุ 3 ปี 5 เดือนถึง 6 ปี 5 เดือน โดยกลุ่มการเล่นเชิงละครได้เล่นในหมู่บ้านซึ่งมีของเล่น เช่น ตุ๊กตา ส่วนกลุ่มการเล่นเชิงสรรค์สร้างเป็นการเล่นไม้บล็อก ผลการศึกษาพบว่า การเล่นเชิงละคร และการเล่นสรรค์สร้างมีแนวโน้มจะพัฒนาขึ้นตามวัยของเด็ก

ไฟเทลสัน และรอส (Fietelson and Ross. 1973 : 202 - 223) ได้ทำการทดลองเกี่ยวกับการเล่นของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการชี้แนะและไม่ได้รับการชี้แนะ พบว่ากลุ่มเด็กที่อยู่ในบริเวณที่เล่นซึ่งมีผู้ชี้แนะการเล่น มีความคิดสร้างสรรค์และวิวัฒนาการตามลำดับขั้นของการเล่นมากกว่ากลุ่มอื่นที่ไม่มีผู้ชี้แนะ

จากการวิจัยดังกล่าวข้างต้นสรุปว่า การเล่นเป็นการเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ตามลำดับขั้นพัฒนาการและวุฒิภาวะของเด็กแต่ละคน หากเด็กได้รับประสบการณ์การเล่นอย่างอิสระจะทำให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความเชื่อมั่นในความคิดและมีความภาคภูมิใจในตนเองด้วย

เอกสารเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมกลุ่ม

4.1 ความหมายของกลุ่มและกิจกรรมกลุ่ม

ความหมายของกลุ่ม

กัลลี (Gulley. 1960 : 62) กล่าวว่า กลุ่มมีความหมายลึกซึ้งกว่าการที่บุคคลมารวมกันเท่านั้นแต่กลุ่มจะต้องประกอบด้วยลักษณะสำคัญ 3 ประการ คือ

1. มีวัตถุประสงค์ร่วมกันและวัตถุประสงค์นั้นจะต้องสนองความต้องการของสมาชิกแต่ละคนด้วย

2. ผลของการทำงานเกิดจากความร่วมมือของสมาชิกทุกคนในกลุ่ม

3. มีการสื่อสารทางวาจาหรือมีความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกวิธีใดวิธีหนึ่ง

เคมปี (Kemp. 1964 : 24 - 29) กล่าวว่า กลุ่มประกอบด้วยบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปมารวมกัน มีปฏิสัมพันธ์และพึ่งพาอาศัยกัน มีผลประโยชน์ร่วมกัน มีความพอใจ มีการยอมรับและเคารพในความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีความรู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มและมีความรู้สึกปลอดภัยเมื่ออยู่ในกลุ่ม

เชสเตอร์ (Chester. 1972 : 379) กล่าวว่า กลุ่มประกอบด้วยบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปไม่จำกัดจำนวน แต่ไม่ถึงกับมีจำนวนมากเกินไป คนที่มาวมกันเหล่านี้จะมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดในช่วงระยะเวลาหนึ่งเพื่อจุดมุ่งหมายบางอย่างร่วมกัน

จากความหมายของกลุ่มดังกล่าว สรุปได้ว่า กลุ่ม หมายถึง บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปมารวมกัน โดยมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีการปฏิสัมพันธ์ มีการยอมรับและเคารพความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่มซึ่งจะมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดในช่วงระยะเวลาหนึ่ง เพื่อจุดมุ่งหมายบางอย่างร่วมกัน

ความหมายของกิจกรรมกลุ่ม

โอลเซน (Ohlsen. 1970 : 9) สรุปความหมายของกิจกรรมกลุ่มไว้ 2 ประการคือ

1. กิจกรรมกลุ่มที่ผู้นำเป็นผู้ให้ข้อมูลรายละเอียดต่าง ๆ แก่สมาชิก ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษา อาชีพหรือสังคม และส่งเสริมให้สมาชิกในกลุ่มนำข้อมูลเหล่านั้นมาอภิปรายเพื่อประโยชน์ของสมาชิกเอง เช่น การปฐมนิเทศ การปัจฉิมนิเทศ เป็นต้น ในการทำกิจกรรมกลุ่มแบบนี้ครูจะเป็นผู้ดำเนินการวางแผนงานกลุ่มให้สมาชิก

2. กิจกรรมกลุ่มต่าง ๆ ที่สมาชิกเป็นผู้ดำเนินการคือ นักเรียนวางแผนร่วมกันหรือจัดขึ้นเอง เช่น กลุ่มอภิปรายในเรื่องต่าง ๆ ที่นักเรียนสนใจหรือกิจกรรมสร้างหลักสูตร เป็นต้น

คมเพชร จิตรสุกุล (2522 : 14) กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่ม หมายถึง การนำเอาประสบการณ์มาวางแผนแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ต้องการให้สมาชิกแต่ละคน และการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มโดยส่วนรวม การมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างสมาชิกในกลุ่มด้วยวิธีการดังกล่าวนี้ ประสบการณ์ในกลุ่มจะทำให้เกิดพัฒนาการในตัวบุคคลทุกคน

จากความหมายของกิจกรรมกลุ่ม กล่าวได้ว่า หมายถึง การที่บุคคลมารวมกันเพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน มีการปฏิสัมพันธ์กันระหว่างสมาชิกในกลุ่มด้วยวิธีการที่จะส่งเสริมให้สมาชิกในกลุ่มเกิดการพัฒนา

๔/ ความสำคัญของกิจกรรมกลุ่ม

การทำกิจกรรมกลุ่มมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ดังที่ พนม ลัมอารีย์ (2522 : 56 - 57) ได้กล่าวไว้ดังนี้

1. กลุ่มจัดเป็นสนามสำหรับทดสอบความสามารถของสมาชิก เช่น เด็กวัยรุ่นต้องการคบเพื่อนต่างเพศ แต่มีความรู้สึกเคอะเขิน แต่ถ้าเด็กเหล่านั้นได้เข้ากลุ่ม มีการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน ปฏิกริยาดังกล่าวนั้นก็จะค่อย ๆ หายและเบิรปกติได้ หรือในกรณีที่คนเก่งแต่ไม่มีโอกาสจะพูดที่ไหน ก็จะสามารถเป็นเวทีทดลองหรือแสดงความสามารถให้คนอื่นเห็น

2. กลุ่มเป็นเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เจตคติ และความคิดเห็น ช่วยปรับปรุงเจตคติและนิสัยใจคอของสมาชิก และให้สมาชิกได้เป็นกำลังใจให้แก่กันและกัน

3. กลุ่มช่วยให้เกิดความรู้สึกปลอดภัย ให้ความอบอุ่น ให้กำลังใจ ให้ความรัก และกลุ่มยังเป็นเครื่องบำรุงขวัญของสมาชิกด้วยการทำให้เด็กมีความรู้สึกว่าเขาเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม เป็นที่รักและได้รับการยกย่องจากกลุ่ม ช่วยให้เด็กมีความเข้าใจตนเองดีขึ้น เกิดความรู้สึกมั่นคงปลอดภัย และเชื่อมั่นในตนเองขึ้น

นอกจากนี้กิจกรรมกลุ่มยังมีคุณค่าในการส่งเสริมทักษะที่จำเป็นหลาย ๆ ด้านดังนี้ คือ

1. ทักษะทางสังคม (Social Skill) เป็นทักษะที่ช่วยให้อยู่ร่วมกัน และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น เช่น ทักษะการเป็นผู้ให้และผู้รับ การควบคุมตนเอง การยอมรับความสามารถของตนเองและผู้อื่น

2. ทักษะในการศึกษาค้นคว้า (Study Skill) เป็นทักษะเน้นการค้นคว้าหาความรู้ เช่น ทักษะในการเก็บรวบรวมข้อมูล การพูด การฟัง การรายงาน ฯลฯ

3. ทักษะทางปัญญา (Intellectual Skill) เป็นทักษะในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า การวิพากษ์วิจารณ์ การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และการคิดอย่างมีเหตุผล

4. ทักษะในการทำงานกลุ่ม (Group Work Skill) เป็นทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น เช่น ทักษะในการวางแผนงาน การเป็นผู้นำแสดงความคิดเห็นด้วยการอภิปราย การยอมฟังความคิดเห็นของผู้อื่น (Shaw, 1971 : 37)

สุนิรัตน์ ฤทธิ์อภัยชัยเลิศ (2530 : 5) ได้กล่าวถึงกิจกรรมกลุ่มว่า ช่วยพัฒนาคุณค่าของความเป็นมนุษย์ ส่งเสริมพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาไปพร้อม ๆ กัน การได้มีส่วนร่วมและลงมือกระทำกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง จะทำให้บุคคลเข้าใจตนเอง สามารถปรับปรุงบุคลิกภาพและพฤติกรรม ตลอดจนเสริมสร้างแนวคิดและค่านิยมของตนให้เหมาะสม ซึ่งจะส่งผลต่อความเชื่อมั่นในตนเอง และสอดคล้องกับโรเจอร์ (Rogers. 1970 : 121 - 122) ซึ่งอ้างถึงผลการวิจัยของกิบบ์ (Gibb) ที่พบว่า การทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มจะให้ผลส่งเสริมด้านจิตวิทยาอย่างมาก จะมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านการรับรู้ ด้านความรู้สึก มีการตระหนักถึงความรู้สึกของตนเองและผู้อื่นมากขึ้น ยอมรับตนเอง พัฒนาในเรื่องคุณค่าของตนเอง เข้าใจตนเอง มีความมั่นคงยิ่งขึ้น ในด้านทัศนคติที่ดีต่อผู้อื่น นอกจากนี้ ยัง (Young. 1972 : 630 - 634) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเรียนเป็นกลุ่มดังนี้

1. บรรยากาศในการเรียนจะมีความเป็นกันเองมากขึ้น เด็กจะรู้สึกปลอดภัย ไม่เครียด เมื่อทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม
2. ช่วยกันเสียสละช่วยให้เด็กบางคนเพราะการทำงานร่วมกันจะทำให้ทุกคนรู้สึกตนว่ามีความสำคัญต่อกลุ่มเท่ากัน ความเชื่อมั่นในตนเองก็จะถูกกระตุ้นให้มีเพิ่มมากขึ้น
3. การเรียนเป็นกลุ่มจะช่วยลดปัญหาเรื่องระเบียบวินัย
4. การเรียนเป็นกลุ่มจะเสริมสร้างความสามัคคี การรู้จักรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนต่อกลุ่ม
5. ฝึกให้เด็กรู้จักอภิปราย เสนอแนะ และการซักถาม ตลอดจนส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ให้แก่เด็กเรียนด้วย

จากข้อมูลดังกล่าวสรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมที่ฝึกให้เด็กรู้จักทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ได้มีส่วนร่วมและลงมือกระทำกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกัน จะส่งผลให้เด็กเกิดความเชื่อมั่นในตนเองเพิ่มมากขึ้นด้วย

แนวการจัดกิจกรรมกลุ่ม

ขนาดของกลุ่ม

การจัดกิจกรรมควรคำนึงถึง จำนวนสมาชิกในกลุ่ม ขนาดของกลุ่ม และจุดมุ่งหมายของกลุ่ม อันจะส่งผลให้เกิดความสำเร็จในกลุ่ม ซึ่งเยาเวา เดชะคุปต์ (2517 : 34) ได้ให้

ความเห็นไว้ว่า ขนาดของกลุ่มที่จะช่วยให้การทำงานหรือการเรียนการสอนประสบผลดีควรเป็นกลุ่มขนาดเล็ก ประมาณ 5 - 15 คน จำเนียร ช่วงโชติ และคนอื่น ๆ (2521 : 38) ได้กล่าวว่า ในวงการศึกษานักจิตวิทยา นิยมศึกษากลุ่มขนาดเล็ก ที่มีสมาชิก 5 - 9 คน เพราะการเปลี่ยนแปลง และกระบวนการกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับสมาชิก ได้ง่ายกว่าศึกษาจากกลุ่มใหญ่ นอกจากนี้ในกลุ่มขนาดเล็ก สมาชิกทุกคนในกลุ่มจะมีโอกาสแสดงความคิดเห็นของตนเองอย่างเต็มที่ ที่ ฮอว์ (Shaw. 1971 : 48) ได้กล่าวถึงขนาดของกลุ่มว่า กลุ่มย่อยควรมีสมาชิก 10 คน เป็นอย่างมาก ถ้ามีจำนวนสมาชิก 30 คน ขึ้นไป จะจัดเป็นกลุ่มใหญ่ ส่วนอาร์ เกษมรัตน์ (2533 : 39) ได้สรุปขนาดของกลุ่มว่า เด็กวัย 5 - 6 ปี สามารถมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและกลุ่มเพื่อนจำนวนประมาณ 2 - 5 คน ในลักษณะให้ความร่วมมือกัน ซึ่งการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นนี้จะช่วยให้เด็กได้เกิดการเรียนรู้บทบาทของตนเอง มีความเชื่อมั่น สามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ดี อย่างมีความสุข สำหรับพัฒนา แบบมีดี และคนอื่น ๆ (2522 : 201 - 202) ได้เสนอแนะเกี่ยวกับกลุ่มย่อย (Small Group) ว่าเป็นวิธีการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมในการแสดงออก และช่วยให้ผู้เรียน ได้ข้อมูลเพิ่มขึ้น

จากข้อมูลดังกล่าว สรุปได้ว่า สำหรับขนาดกลุ่มของเด็กปฐมวัยอายุ 5 - 6 ปี กลุ่มย่อย (Small Group) ควรมีสมาชิกประมาณ 5 - 7 คน และกลุ่มใหญ่ (Large Group) ควรมีสมาชิกไม่เกิน 25 - 30 คน เพราะธรรมชาติของเด็กในการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง ทำให้เด็กไม่เข้าใจบทบาทของตนเองและผู้อื่น การแบ่งเด็กเป็นกลุ่มย่อย ทำให้ครูมีโอกาสดูแล การเปลี่ยนแปลงและกระบวนการกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับสมาชิกในกลุ่มได้ง่ายกว่ากลุ่มใหญ่ และสมาชิกในกลุ่มมีโอกาสแสดงความคิดเห็นของตนเองได้เต็มที่มากกว่า ส่วนกลุ่มใหญ่ครูและสมาชิกของกลุ่มส่วนใหญ่ ได้มีโอกาสฟังความคิดเห็นของสมาชิกได้หลากหลาย และมีระยะเวลา เบี่ยงเบน แผนงานในการดำเนินกิจกรรมไปในแนวทางเดียวกัน

แนวทางในการจัดกลุ่ม

ในการจัดกลุ่มเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรม และเป็นการประหยัดเวลา สรวง สุทธิเลิศอรุณ (2522 : 193 - 194) ได้เสนอแนะแนวทางในการจัดกลุ่มดังนี้

1. จัดกลุ่มโดยใช้สัญลักษณ์ เช่น สัญลักษณ์แทนผัก ผลไม้ หรือรูปสัตว์ เป็นต้น ครูจะเตรียมกระดาษที่ติดสัญลักษณ์รูปต่าง ๆ ให้มีจำนวนเพียงพอสำหรับเด็กทุกคน ถ้าต้องการให้มี 4 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน ครูต้องเตรียมกระดาษที่ติดสัญลักษณ์รูปต่าง ๆ ดังนี้

ผัก : ผักชี ผักกาดขาว พริก มะเขือ พัก

ผลไม้ : แอปเปิ้ล ส้มโอ กล้วย ส้ม น้อยหน่า

สัตว์ : แมว สุนัข กระต่าย ม้า สิง

ดอกไม้ : ดอกกุหลาบ ดอกจันทน์ ดอกมะลิ ดอกบัว ดอกบานไม่รู้โรย

ครูจะนำกระดาษที่ติดสัญลักษณ์รูปต่าง ๆ เหล่านี้ไว้บนโต๊ะ ให้เด็กมาหยิบเองหรือ

ครูแจกให้ จากนั้นให้เด็กหยายกระดาษที่ติดสัญลักษณ์รูปต่าง ๆ แล้วเข้ากลุ่มตามประเภทของสัญลักษณ์กลุ่มใดก็ได้ครบก่อนให้เป็นผู้เข้ากลุ่มก่อน และปรบมือให้

2. จัดกลุ่มโดยให้ระบบตัวเลข เช่น ถ้าต้องการจัดเป็น 2 กลุ่ม ก็ให้เด็กนับ

เรียง 1 - 2 ผู้ที่นั่ง 1 อยู่กลุ่มที่ 1 ผู้ที่นั่ง 2 อยู่กลุ่มที่ 2 ถ้าต้องการจัดเป็น 5 กลุ่มก็ให้เด็ก

นับ 1, 2, 3, 4, 5 ผู้ที่นั่ง 1 อยู่กลุ่มที่ 1 ผู้ที่นั่ง 2 อยู่กลุ่มที่ 2 ผู้ที่นั่ง 3 อยู่กลุ่มที่ 3

ผู้ที่นั่ง 4 และนับ 5 อยู่กลุ่มที่ 4 และกลุ่มที่ 5 เป็นต้น

3. จัดกลุ่มตามสหาย ครูกำหนดจำนวนสมาชิกในแต่ละกลุ่ม เช่น บอกเด็กว่าจับกลุ่ม

3 ก็ให้เด็กจับกลุ่มให้ได้กลุ่มละ 3 คน กลุ่มใดจัดได้ก่อนให้ยกมือขึ้นและจับมือกันไว้ เด็กจะมี

โอกาสเลือกเพื่อนเพื่อเข้าร่วมกลุ่มตามความสนใจและความพอใจของตนเอง

จากแนวทางในการจัดกลุ่มดังกล่าว จะเห็นได้ว่าเป็นขั้นตอนการจัดกลุ่มง่าย ๆ สำหรับ

เด็กปฐมวัย เพราะไม่ยุ่งยาก ซับซ้อน ให้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน อีกทั้งช่วยในการฝึกทักษะ

การฟัง ทักษะการสังเกต ทักษะการจำแนก การเปรียบเทียบ และได้เรียนรู้การให้สัญลักษณ์ด้วย

วิธีง่าย ๆ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมกลุ่ม

งานวิจัยในประเทศ

จงใจ พิชัยกิจ (2530 : 122) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน

ระดับอนุบาลที่เรียนวิชาศิลปะศึกษาโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนตามแผนการจัด

ประสบการณ์ พบว่า นักเรียนที่เรียนวิชาศิลปะศึกษาโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มีความคิด

สร้างสรรค์สูงกว่านักเรียนที่เรียนตามแผนการจัดประสบการณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เพียงจิต โรจน์สุรัตน์ (2531 : 82) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์

ระหว่างเด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมมาดรูปเป็นกลุ่มกับเป็นรายบุคคล ผลปรากฏว่าเด็กปฐมวัยที่ทำ

กิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มที่มีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นรายบุคคล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อารี เกษมรติ. (2533 : 80 - 81) ทำการศึกษาดังกล่าวจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มและกิจกรรมสร้างสรรค์ปกติที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และแบบรักทะนุถนอม พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันและแบบรักทะนุถนอมที่ทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มที่มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าเด็กที่ทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05

งานวิจัยในประเทศ

✓ โรเจอร์ (เพียงจิต โรจน์ศุภรัตน์. 2531 : 36 ; อ้างอิงมาจาก Rogers. 1970 : 121 - 122) กล่าวถึงถึงผลการศึกษาวิจัยของ กิบบ์ (Gibb) พบว่า การทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มจะให้ผลส่งเสริมสร้างสรรค์ทางด้านจิตวิทยามาก มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านการรับรู้ ความรู้สึกตระหนักถึงความรู้สึกของตนเอง และผู้อื่นมากขึ้น ยอมรับตนเองเข้าใจตนเอง การใช้ภาษาจะลดน้อยลง มีการยอมรับผู้อื่น และมีส่วนร่วมในกิจกรรมมากขึ้น มีการแก้ปัญหาโดยการทำงานเป็นกลุ่ม และเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม

จากผลการวิจัยดังกล่าว จะเห็นว่าการจัดกิจกรรมกลุ่มเป็นกระบวนการหนึ่งที่สามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้แก่เด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ด้วยการกระทำ (Active Learning) จากการปฏิสัมพันธ์ (Interaction) กับเพื่อน ๆ ในกลุ่ม และการเปิดโอกาสให้เด็กได้ร่วมทำงานหรือเล่นด้วยกัน จะทำให้เด็กได้เรียนรู้บทบาทของตนเอง มีความเชื่อมั่นในตนเอง สามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ดี และอยู่อย่างมีความสุข

✓ สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และการเล่นตามมุมโดยให้เด็กริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระแบบกลุ่มย่อย มีความเชื่อมั่นในตนเองเพิ่มขึ้น

2. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และการเล่นตามมุม โดยให้เด็กริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระแบบกลุ่มใหญ่ มีความเชื่อมั่นในตนเองเพิ่มขึ้น

3. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ และการเล่นตามมุม โดยให้เด็กริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระแบบกลุ่มย่อย ทั้งการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และการเล่นตามมุม โดยให้เด็กริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระแบบกลุ่มใหญ่ มีความเชื่อมั่นในตนเองแตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัย ได้ศึกษา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแยกตามหัวข้อ ดังต่อไปนี้

1. เอกสารเกี่ยวกับความเชื่อมั่นในตนเอง
 - 1.1 ความหมายของความเชื่อมั่นในตนเอง
 - 1.2 ลักษณะและความสำคัญของความเชื่อมั่นในตนเอง
 - 1.3 แนวในการส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเอง
 - 1.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเอง
2. เอกสารเกี่ยวกับการริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระ
 - 2.1 ความหมายและความสำคัญของการริเริ่มอย่างอิสระ
 - 2.2 แนวการจัดทำให้เด็กริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระด้วยกระบวนการวางแผน
 - 2.3 หลักการจัดทำให้เด็กริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระ
 - 2.4 ลักษณะและความสำคัญของกระบวนการวางแผน การปฏิบัติ และการ
 - 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระ
3. เอกสารเกี่ยวกับกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์
 - 3.1 ความหมายและความสำคัญของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์
 - 3.2 แนวการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์
 - 3.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์
4. เอกสารเกี่ยวกับการเล่น
 - 4.1 ความหมายของการเล่น
 - 4.2 ความสำคัญของการเล่น
 - 4.3 แนวการจัดประสบการณ์การเล่น
 - 4.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเล่น

การปฏิบัติ และการทบทวน

ทบทวน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. แบบแผนการทดลอง
4. วิธีการดำเนินการทดลอง
5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ นักเรียนอายุระหว่าง 5 - 6 ปี ที่กำลังศึกษา อยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2536 ของโรงเรียนเกษมพิทยา ในเขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จำนวน 2 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 40 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า เป็นนักเรียนอายุระหว่าง 5 - 6 ปี ที่กำลังศึกษา อยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2536 โรงเรียนเกษมพิทยา กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จำนวน 2 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 30 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับสลากกลุ่มตัวอย่าง ห้องเรียนละ 15 คน จากจำนวนเด็ก 20 คน และจับสลากอีกครั้ง เพื่อกำหนดเป็นกลุ่มทดลอง 1 และกลุ่มทดลอง 2 ดังนี้

1. กลุ่มทดลอง 1 ได้รับการจัดประสบการณ์ การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ และการเล่นตามมุมโดยให้เด็กริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระแบบกลุ่มย่อย
2. กลุ่มทดลอง 2 ได้รับการจัดประสบการณ์ การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ และการเล่นตามมุมโดยให้เด็กริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระแบบกลุ่มใหญ่

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีดังนี้

1. แบบทดสอบวัดความเชื่อมั่นในตนเองของ กองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

✓ 2. แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์โดยการวาดภาพของ เจลเลน และเออร์บัน

✓ 3. รูปแบบการจัดกิจกรรมให้เด็กริเริ่มอย่างอิสระ ซึ่งแบ่งได้ดังนี้

- 3.1 รูปแบบการจัดกิจกรรมให้เด็กริเริ่มอย่างอิสระแบบกลุ่มย่อย
- 3.2 รูปแบบการจัดกิจกรรมให้เด็กริเริ่มอย่างอิสระแบบกลุ่มใหญ่

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษา เครื่องมือ โดยดำเนินตามขั้นตอนดังนี้

1. แบบทดสอบวัดความเชื่อมั่นในตนเอง ของกองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีขั้นตอนในการเลือกและการหาคุณภาพตามลำดับ คือ

1.1 ศึกษาแบบทดสอบวัดความเชื่อมั่นในตนเองของกองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่ามีความเหมาะสมกับการทำวิจัยครั้งนี้ เพื่อทำการทดสอบกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการทดลอง

1.1.1 ลักษณะของแบบทดสอบ แบบทดสอบนี้ใช้วัดความเชื่อมั่นในตนเอง 4 พฤติกรรม คือ การตัดสินใจด้วยตนเอง ความสามารถในการแสดงออก การพยายามทำงานให้ดีขึ้น และการพยายามแก้ปัญหาด้วยตนเอง จำนวนข้อสอบที่ใช้วัดแต่ละพฤติกรรมมี 3 ข้อ รวมทั้งฉบับมี 12 ข้อ ซึ่งเป็นแบบทดสอบเชิงรูปภาพมี 3 ตัวเลือก

1.1.2 วิธีการให้คะแนน ตรวจวัดคะแนนจากแบบทดสอบที่เด็กทำโดยมีเกณฑ์ให้คะแนนดังนี้

- 2 หมายถึง การกระทำหรือการที่มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์มาก
- 1 หมายถึง การกระทำหรือการที่มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ปานกลาง
- 0 หมายถึง การกระทำหรือการที่มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์น้อยหรือไม่พึงประสงค์

1.1.3 คุณภาพของแบบทดสอบ แบบทดสอบชุดนี้ กองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้หาค่าความเชื่อมั่นในตนเองทั้งฉบับ จากสูตร KR-20

๒๕๓๕ ๑

(Kuder - Richardson 20) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2528 : 168)

ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ 0.98

✓ 2. แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ โดยการวาดภาพของ เจลเลน และเออร์บัน

(Jellen and Urban. 1986 : 138 - 155)

๒- 2.1 ศึกษาแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ของ เจลเลน และเออร์บัน

(Jellen and Urban. 1986 : 138 - 155) เป็นแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์

โดยการวาดภาพหรือแบบทดสอบ ทีซีที - ดีพี (TCT - DP : Test for Creative

Thinking - Drawing Production) ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า มีความเหมาะสมกับการทำวิจัยครั้งนี้ เพื่อทำการทดสอบกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการทดลอง

๓ ๒.๑.๑ ลักษณะของแบบทดสอบ เป็นแบบทดสอบที่ใช้กระดาษและดินสอ

ใช้ทดสอบเป็นรายบุคคลหรือเป็นรายกลุ่มบุคคล โดยศึกษาผลจากการวาดภาพในขอบเขตของ ช่วงเวลาที่กำหนดให้ มีเกณฑ์การประเมินผล 11 เกณฑ์

2.1.2 วิธีการให้คะแนน การให้คะแนนแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์

โดยเน้นเฉพาะเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเอง คือ การสร้างภาพขึ้นใหม่ (New Element) การข้ามเส้นกันเขตที่ต่อเนื่อง (Boundary Breaking Fragment Dependent) การข้ามเส้นกันเขตที่เป็นอิสระ (Boundary Breaking Fragment Independent) และการไม่ทำตามแบบ (Unconventionality)

๑ ๒.2 แบบทดสอบชุดนี้เป็นแบบทดสอบที่ไม่มีอิทธิพลของวัฒนธรรมและภาษาเข้ามา

เกี่ยวข้องกับ เจลเลน และเออร์บัน (Jellen and Urban. 1986 : 138 - 155) ได้หาค่าความเชื่อมั่น โดยนำแบบทดสอบไปทดสอบกับเด็กต่างระดับความรู้ได้ค่าสหสัมพันธ์ดังนี้

เด็กพิเศษ หูตึง ค่าความเชื่อมั่น 0.91

เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ค่าความเชื่อมั่น 0.97

เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ค่าความเชื่อมั่น 0.89

เด็กที่เรียนโปรแกรมคณิตศาสตร์ ค่าความเชื่อมั่น 0.94

๑ ๒.3 นิรัตน์ กรองสอาด ได้นำแบบทดสอบชุดนี้ไปทดลองใช้กับเด็กอายุ

5 - 6 ปี ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ปีการศึกษา 2535 ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.96

(นิรัตน์ กรองสอาด. 2535 : 52 - 56)

✓ 3. คู่มือการจัดกิจกรรมให้เด็กริเริ่มอย่างอิสระ

การสร้าง และหาคุณภาพของคู่มือการจัดกิจกรรมให้เด็กริเริ่มอย่างอิสระ มีขั้นตอน ดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมให้เด็กริเริ่มอย่างอิสระด้วยกระบวนการวางแผน การปฏิบัติ และการทบทวน

3.2 เขียนคู่มือการจัดกิจกรรมให้เด็กริเริ่มอย่างอิสระด้วยกระบวนการวางแผน การปฏิบัติ และการทบทวน คู่มือนี้ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล ความมุ่งหมาย หลักการจัดกิจกรรมริเริ่มอย่างอิสระ ขั้นตอนการจัดกิจกรรมริเริ่มอย่างอิสระ บทบาทของครูในการจัดกิจกรรมอย่างอิสระ โดยใช้หลักการริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระ ด้วยกระบวนการวางแผน การปฏิบัติ และการทบทวนของมูลนิธิไฮ/สโคป (High/Scope Educational Research Foundation)

3.3 นำคู่มือการจัดกิจกรรมให้เด็กริเริ่มอย่างอิสระ ด้วยกระบวนการวางแผน การปฏิบัติ และการทบทวนไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบโครงสร้างตามเนื้อหา ภาษา และกิจกรรม แล้วปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องเพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน/ได้แก่

1. อาจารย์ ดร.พัชรี ผลโยธิน นักวิชาการ 6 กองวิชาการ
สำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติ
2. อาจารย์ ดร.วรนาท รักสกุลไทย ผู้อำนวยการแผนกอนุบาล
โรงเรียนเกษมพิทยา สังกัด
สำนักงานการศึกษาเอกชน
3. อาจารย์แสงแบ สุนทรชาติ ผู้ช่วยครู โรงเรียนนานาชาติใหม่
แห่งประเทศไทย

✓ เวลาที่ใช้ในการทดลอง

การทดลองครั้งนี้ จัดทำในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2536 โดยใช้เวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ครั้ง รวม 24 ครั้ง ครั้งละ 60 นาที เท่ากันทั้งในกลุ่มทดลอง 1 และกลุ่มทดลอง 2 /

แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยใช้แผนการทดลองแบบ Randomized Control-Group Pretest-Posttest Design (ชูศรี วงศ์รัสนะ, 2534 : 359)

ตาราง 1 แบบแผนการทดลองของกลุ่มทดลอง 1 และกลุ่มทดลอง 2

กลุ่ม	สอบก่อน	ตัวแปรอิสระ	สอบหลัง
R(E1)	T1E1	X_1	T2E1
R(E2)	T1E2	X_2	T2E2

R(E1)	แทน	กลุ่มทดลอง 1 ซึ่งได้จากการสุ่ม
R(E2)	แทน	กลุ่มทดลอง 2 ซึ่งได้จากการสุ่ม
X_1	แทน	การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ และการเล่นตามมุมที่ได้กรีเริ่ม กิจกรรมอย่างอิสระแบบกลุ่มย่อย
X_2	แทน	การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ และการเล่นตามมุมที่ได้กรีเริ่ม กิจกรรมอย่างอิสระแบบกลุ่มใหญ่
T1E1, T1E2	แทน	การสอบก่อนการทดลองของกลุ่มทดลอง 1 และกลุ่มทดลอง 2 ตามลำดับ
T2E1, T2E2	แทน	การสอบหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง 1 และกลุ่มทดลอง 2 ตามลำดับ

วิธีการดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองดังนี้

1. สร้างความคุ้นเคยกับเด็กนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง
2. ก่อนการทดลองนำแบบทดสอบความเชื่อมั่นในตนเองของกองวิชาการและแบบ

ทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของเจเลน และเออร์บัน (Jellen and Urban, 1986 :

138 - 155) ไปทำการทดสอบกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วทำการตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์เพื่อนำคะแนนไปวิเคราะห์ตามวิธีทางสถิติ

3. การดำเนินการทดลอง มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.1 จัดเตรียมห้องเรียน 2 ห้อง ดังนี้

3.1.1 ห้องเรียนที่ 1 เป็นห้องที่ใช้ในการทดลองกลุ่มทดลอง 1 โดยจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนให้มีมุมต่าง ๆ เช่น มุมศิลปะสร้างสรรค์ มุมบ้าน มุมหนังสือ มุมดนตรี มุมหม้อ มุมวิทยาศาสตร์ มุมเครื่องเล่นสัฟฟิส ซึ่งแต่ละกิจกรรมเป็นกิจกรรมตามแนวและแผนการจัดการประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2536 โดยให้เด็กเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระ ด้วยกระบวนการวางแผน การปฏิบัติ และการทบทวนแบบกลุ่มย่อย

3.1.2 ห้องเรียนที่ 2 เป็นห้องที่ใช้ในการทดลองกลุ่มทดลอง 2 โดยจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนให้มีมุมต่าง ๆ เช่น มุมศิลปะสร้างสรรค์ มุมบ้าน มุมหนังสือ มุมดนตรี มุมหม้อ มุมวิทยาศาสตร์ มุมเครื่องเล่นสัฟฟิส ซึ่งแต่ละกิจกรรมเป็นกิจกรรมตามแนวและแผนการจัดการประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2536 โดยให้เด็กเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระด้วยกระบวนการวางแผนการปฏิบัติและการทบทวนแบบกลุ่มใหญ่

3.2 ในการดำเนินการทดลองกลุ่มทดลอง 1 และกลุ่มทดลอง 2 ใช้ระยะเวลาวันละ 60 นาที ใน 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน รวม 24 วัน

3.3 กลุ่มทดลอง 1 ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และการเล่นตามมุม โดยให้เด็กเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระแบบกลุ่มย่อย มีรูปแบบในการดำเนินกิจกรรม ดังนี้

ครั้งที่ 1 กลุ่มที่ 1 ดำเนินกิจกรรมการวางแผนและการทบทวนกับครู โดยเด็กเป็นผู้วางแผนและทบทวน ส่วนครูเป็นผู้ช่วยดำเนินกิจกรรม กลุ่มที่ 2, 3 ให้ดำเนินกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และการเล่นตามมุม ตามแนวและแผนการจัดการประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2536 ตามปกติ

ครั้งที่ 2 กลุ่มที่ 1 (ผ่านการดำเนินกิจกรรมการวางแผนและการทบทวนกับครูแล้ว) ให้ดำเนินกิจกรรมการวางแผน และการทบทวนกับเพื่อนในกลุ่ม

กลุ่มที่ 2 ดำเนินกิจกรรมการวางแผนและการทบทวนกับครู โดยเด็กเป็นผู้วางแผนและทบทวน ส่วนครูเป็นผู้ช่วยดำเนินกิจกรรม

กลุ่มที่ 3 ให้ดำเนินกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ และการ
เล่นตามมุม ตามแนวและแผนการจัดประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา
แห่งชาติ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2536 ตามปกติ

ครั้งที่ 3 กลุ่มที่ 1,2 (ผ่านการดำเนินกิจกรรมการวางแผนและ
การทบทวนกับครูแล้ว) ให้ดำเนินกิจกรรมการวางแผนและทบทวนกับเพื่อนในกลุ่ม

กลุ่มที่ 3 ดำเนินกิจกรรมการวางแผนและการทบทวนกับครู
โดยเด็กเป็นผู้วางแผนและทบทวน ส่วนครูเป็นผู้ช่วยดำเนินกิจกรรม

หมายเหตุ สัปดาห์ที่ 2 - สัปดาห์ที่ 8 ดำเนินการทดลองเหมือนสัปดาห์
ที่ 1 แต่ให้ทุกกลุ่มดำเนินกิจกรรมการวางแผน และการทบทวนกับเพื่อนในกลุ่มแทนการดำเนิน
กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และการเล่นตามมุมตามแนวและแผนการจัดประสบการณ์ ของสำนักงาน
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2536 ตามปกติ

3.4 กลุ่มทดลอง 2 ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และการเล่นตามมุม
โดยให้เด็กเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระ แบบกลุ่มใหญ่ มีรูปแบบในการดำเนินกิจกรรม ดังนี้

ครั้งที่ 1 เด็กคนที่ 1 - 5 ดำเนินกิจกรรมการวางแผนและการทบทวน
โดยมีครูเป็นผู้ช่วยดำเนินกิจกรรม เด็กอื่นร่วมฟังการวางแผน การทบทวนและดำเนินกิจกรรม
ศิลปะสร้างสรรค์และการเล่นตามมุม ตามแนวและแผนการจัดประสบการณ์ของสำนักงาน
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2536 ตามปกติ

ครั้งที่ 2 เด็กคนที่ 6 - 10 ดำเนินกิจกรรมการวางแผนและการทบทวน
โดยมีครูเป็นผู้ช่วยดำเนินกิจกรรม เด็กอื่นร่วมฟังการวางแผน การทบทวน และดำเนินกิจกรรม
ศิลปะสร้างสรรค์และการเล่นตามมุม ตามแนวและแผนการจัดประสบการณ์ของสำนักงาน
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2536 ตามปกติ ส่วนเด็ก
คนที่ 1 - 5 (ผ่านการดำเนินกิจกรรมการวางแผนและการทบทวนแล้ว) ให้ดำเนินกิจกรรม
วางแผนโดยลำพัง หลังจากร่วมฟังเพื่อนวางแผนแล้ว

ครั้งที่ 3 เด็กคนที่ 11 - 15 ดำเนินกิจกรรมการวางแผนและการทบทวน
โดยมีครูเป็นผู้ช่วยดำเนินกิจกรรม เด็กอื่นร่วมฟังการวางแผน การทบทวน และดำเนินกิจกรรม
ศิลปะสร้างสรรค์ และการเล่นตามมุม ตามแนวและแผนการจัดประสบการณ์ของสำนักงาน
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2536 ตามปกติ ส่วนเด็ก
คนที่ 1 - 10 (ผ่านการดำเนินกิจกรรมการวางแผนและการทบทวนแล้ว) ให้ดำเนินกิจกรรม
วางแผนโดยลำพัง หลังจากร่วมฟังเพื่อนวางแผนแล้ว

หมายเหตุ

1. ในสัปดาห์ที่ 2 - สัปดาห์ที่ 8 ดำเนินการจัดเหมือนสัปดาห์ที่ 1 เด็กแต่ละคนทำกิจกรรมวางแผนร่วมกับครู โดยให้เด็กอื่นร่วมฟังการวางแผนและเด็กอื่นแต่ละคนวางแผนและทบทวนด้วยตนเอง
2. ในกิจกรรมขั้นทบทวนให้จัดลำดับการเข้าร่วมกิจกรรมเช่นเดียวกับกิจกรรมขั้นวางแผน โดยให้เด็กแต่ละคนที่ทำกิจกรรมวางแผนร่วมกับครูให้ทำกิจกรรมขั้นทบทวนร่วมกับครูในวันเดียวกันด้วย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การหาค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนจากการทดสอบความเชื่อมั่นในตนเอง และการทดสอบความคิดสร้างสรรค์ก่อนการทดลองและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง 1 และกลุ่มทดลอง 2

1. หาค่าคะแนนเฉลี่ย (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2534 : 40)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนนักเรียน

2. หาค่าความแปรปรวน (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2534 : 74)

$$s^2 = \frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N - 1)}$$

เมื่อ	s^2	แทน	ค่าความแปรปรวน
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
	N	แทน	จำนวนนักเรียน

3. สถิติสำหรับทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนก่อนการทดลองและ
หลังการทดลองภายในกลุ่ม ใช้การทดสอบค่าที (t-test for Dependent Samples)
(ชูศรี วงศ์รัตน์. 2534 : 206)

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n \sum D^2 - (\sum D)^2}{n - 1}}}$$

โดยมี $df = n - 1$

เมื่อ D แทน ความแตกต่างระหว่างคะแนนแต่ละคู่
 n แทน จำนวนคู่

4. สถิติสำหรับทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มทดลอง 1 กับกลุ่มทดลอง 2
ใช้การทดสอบค่าที (t-test for Independent Samples) (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2530 :
177)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\left[\frac{(n_1 - 1)s_1^2 + (n_2 - 1)s_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \right] \left[\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right]}}$$

โดยมี $df = n_1 + n_2 - 2$

เมื่อ $\bar{X}_1, \bar{X}_2$ แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มทดลอง 1 และกลุ่มทดลอง 2
 s_1^2, s_2^2 แทน ความแปรปรวนของกลุ่มทดลอง 1 และกลุ่มทดลอง 2
ตามลำดับ
 n_1, n_2 แทน จำนวนคนในกลุ่มทดลอง 1 และกลุ่มทดลอง 2

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทดลองและการแปลความหมายจากการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นที่เข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

- N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
- D แทน ผลรวมของคะแนนความแตกต่างทั้งหมด
- D^2 แทน ผลรวมของคะแนนความแตกต่างแต่ละตัวยกกำลังสอง
- X แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
- X^2 แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
- X แทน คะแนนเฉลี่ย
- S^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนน
- t แทน อัตราส่วนวิกฤตที่ใช้พิจารณาในการแจกแจงแบบ t

กลุ่มทดลอง 1 คือ เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และการเล่นตามมุม โดยให้เด็กเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระแบบกลุ่มย่อย

กลุ่มทดลอง 2 คือ เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และการเล่นตามมุม โดยให้เด็กเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระแบบกลุ่มใหญ่

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อการศึกษาความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และการเล่นตามมุม ที่เด็กเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระแบบกลุ่มย่อย และการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และการเล่นตามมุมที่เด็กเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระแบบกลุ่มใหญ่

ปรากฏผลดังตาราง 2 - 3

ตอนที่ 1 การเปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัด
ประสบการณ์การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และการเล่นตามมุม โดยให้เด็กริเริ่มกิจกรรมอย่าง
อิสระแบบกลุ่มย่อย ก่อนและหลังการทดลอง

ตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองก่อนและหลังการทดลองของ
กลุ่มทดลอง 1

ตัวแปรที่วัด	N	ΣD	ΣD^2	t
ความเชื่อมั่นในตนเองจากแบบทดสอบวัด				
ความเชื่อมั่นในตนเองของกองวิชาการ				
ก่อนการทดลอง	15			
		40	180	4.51**
หลังการทดลอง	15			
ความเชื่อมั่นในตนเองจากแบบทดสอบวัด				
ความคิดสร้างสรรค์ของเจลเลนและเออร์ทัน				
ก่อนการทดลอง	15			
		53	281	5.29**
หลังการทดลอง	15			
รวม				
ก่อนการทดลอง	15			
		83	627	6.19**
หลังการทดลอง	15			

$$t_{.01, 14} = 2.624$$

จากตาราง 2 แสดงว่า หลังการทดลอง กลุ่มทดลอง 1 มีความเชื่อมั่นในตนเองเพิ่มขึ้น
กว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานในข้อ 1 นั่นคือ
เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และการเล่นตามมุมโดยให้
เด็กริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระแบบกลุ่มย่อย มีความเชื่อมั่นในตนเองเพิ่มขึ้น

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัด
ประสบการณ์การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และการเล่นตามมุม โดยให้เด็กริเริ่มกิจกรรมอย่าง
อิสระแบบกลุ่มใหญ่ ก่อนและหลังการทดลอง

ตาราง 3 ผลการเปรียบเทียบคะแนนความเชื่อมั่นในตนเอง ก่อนและหลังการทดลองของ
กลุ่มทดลอง 2

ตัวแปรที่วัด	N	ΣD	ΣD^2	t
ความเชื่อมั่นในตนเองจากแบบทดสอบวัด				
ความเชื่อมั่นในตนเองของกองวิชาการ				
ก่อนการทดลอง	15			
		54	272	5.92**
หลังการทดลอง	15			
ความเชื่อมั่นในตนเองจากแบบทดสอบวัด				
ความเชื่อมั่นในตนเองของเจเลนและเออร์บัน				
ก่อนการทดลอง	15			
		67	479	4.83**
หลังการทดลอง	15			
รวม				
ก่อนการทดลอง	15			
		121	1,339	6.14**
หลังการทดลอง	15			

$$t_{.01, 14} = 2.624$$

จากตาราง 3 แสดงว่า หลังการทดลอง กลุ่มทดลอง 2 มีความเชื่อมั่นในตนเองเพิ่มขึ้น
กว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นตามสมมติฐานในข้อ 2 นั่นคือ
เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และการเล่นตามมุม โดย
ให้เด็กริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระแบบกลุ่มใหญ่ มีความเชื่อมั่นในตนเองเพิ่มขึ้น

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัด
ประสบการณ์การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และการเล่นตามมุม โดยให้เด็กริเริ่มกิจกรรม
อย่างอิสระแบบกลุ่มย่อยกับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ และการเล่นตามมุม โดยให้เด็ก
ริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระแบบกลุ่มใหญ่

ตาราง 4 ผลการเปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเอง ระหว่างกลุ่มทดลอง 1 และกลุ่มทดลอง 2

ตัวแปรที่วัด	N	$\bar{X}$	S ²	t
ความเชื่อมั่นในตนเองจากแบบทดสอบวัด				
ความเชื่อมั่นในตนเองของกองวิชาการ				
กลุ่มทดลอง 1	15	2.67	5.24	-1.11
กลุ่มทดลอง 2	15	3.60	5.54	
ความเชื่อมั่นในตนเองจากแบบทดสอบวัด				
ความเชื่อมั่นในตนเองของเจสเสนาและเออร์วิน				
กลุ่มทดลอง 1	15	3.53	6.70	-0.83
กลุ่มทดลอง 2	15	4.47	12.84	
รวม				
กลุ่มทดลอง 1	15	5.53	11.98	-1.60
กลุ่มทดลอง 2	15	8.07	25.92	

$$t_{.01, 28} = -2.763$$

จากตาราง 4 แสดงว่ากลุ่มทดลอง 1 และกลุ่มทดลอง 2 มีความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 3 นั่นคือ เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และการเล่นตามมุม โดยให้เด็กริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระแบบ กลุ่มย่อย กับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และการเล่นตามมุม โดยให้เด็กริเริ่มกิจกรรมอย่าง อิสระแบบกลุ่มใหญ่ มีความเชื่อมั่นในตนเองใกล้เคียงกัน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง เพื่อศึกษาความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และการเล่นตามมุม โดยให้เด็กริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระ ซึ่งมีลำดับขั้นตอนของการวิจัยและผลโดยสรุปดังนี้

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเอง ก่อนและหลังการทดลองของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดประสบการณ์ การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ และการเล่นตามมุมโดยให้เด็กริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระแบบกลุ่มย่อย
2. เพื่อเปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเอง ก่อนและหลังการทดลองของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดประสบการณ์ การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ และการเล่นตามมุมโดยให้เด็กริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระแบบกลุ่มใหญ่
3. เพื่อเปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดประสบการณ์ การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ และการเล่นตามมุม โดยให้เด็กริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระแบบกลุ่มย่อย กับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และการเล่นตามมุม โดยให้เด็กริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระแบบกลุ่มใหญ่

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และการเล่นตามมุม โดยให้เด็กริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระแบบกลุ่มย่อย มีความเชื่อมั่นในตนเองเพิ่มขึ้น
2. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และการเล่นตามมุม โดยให้เด็กริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระแบบกลุ่มใหญ่ มีความเชื่อมั่นในตนเองเพิ่มขึ้น
3. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ และการเล่นตามมุม โดยให้เด็กริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระแบบกลุ่มย่อย กับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

และการเล่นตามมุม โดยให้เด็กริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระแบบกลุ่มใหญ่ มีความเชื่อมั่นในตนเอง
เพิ่มขึ้น

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนอายุ 5 - 6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2536 ของโรงเรียนเกษมพิทยา เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จำนวน 2 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 40 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนอายุ 5 - 6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2536 ของโรงเรียนเกษมพิทยา เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จำนวน 2 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 30 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยมีขั้นตอน ดังนี้

2.1 ทำการจับฉลากกลุ่มตัวอย่าง ห้องเรียนละ 15 คน จากจำนวนเด็ก 20 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย และจับฉลากอีกครั้ง เพื่อกำหนดเป็นกลุ่มทดลอง 1 และกลุ่มทดลอง 2 ดังนี้

2.1.1 กลุ่มทดลอง 1 ได้รับการจัดประสบการณ์ การจัดกิจกรรมศิลปะ สร้างสรรค์และการเล่นตามมุม โดยให้เด็กริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระแบบกลุ่มย่อย

2.1.1 กลุ่มทดลอง 2 ได้รับการจัดประสบการณ์ การจัดกิจกรรมศิลปะ สร้างสรรค์และการเล่นตามมุม โดยให้เด็กริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระแบบกลุ่มใหญ่

3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษามีดังนี้

3.1 แบบทดสอบวัดความเชื่อมั่นในตนเองของกองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

3.2 แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์โดยการวาดภาพของเจเลน และ เออร์บัน

3.3 รูปแบบการจัดกิจกรรมให้เด็กริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระ ซึ่งแบ่ง ได้ดังนี้

3.3.1 รูปแบบการจัดกิจกรรมให้เด็กริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระแบบ

กลุ่มย่อย

3.3.2 รูปแบบการจัดกิจกรรมให้เด็กริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระแบบ

กลุ่มใหญ่

4. วิธีดำเนินการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ซึ่งผู้วิจัยใช้แผนการทดลองแบบ

Randomized Control-Group Pretest-Posttest Design (บุศรี วงศ์รัตนะ.

2534 : 359)

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลได้ดำเนินการขั้นตอนดังนี้

5.1 ทาค่าสถิติที่ทราบ ได้แก่ คะแนนเฉลี่ย และค่าความแปรปรวน

5.2 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยก่อนและ

หลังจากที่ได้รับการจัดประสบการณ์ การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และการเล่นตามมุม โดยให้เด็กริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระแบบกลุ่มย่อย โดยให้การทดสอบค่าที่ (t-test for Dependent Samples)

5.3 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยก่อนและ

หลังจากที่ได้รับการจัดประสบการณ์ การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และการเล่นตามมุม โดยให้เด็กริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระแบบกลุ่มใหญ่ โดยให้การทดสอบค่าที่ (t-test for Dependent Samples)

5.4 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับ

การจัดประสบการณ์ การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และการเล่นตามมุมโดยให้เด็กริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระแบบกลุ่มย่อย และการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และการเล่นตามมุม โดยให้เด็กริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระแบบกลุ่มใหญ่ โดยให้การทดสอบค่าที่ (t-test for Independent Samples)

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

จากการศึกษาความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย ซึ่งได้รับการจัดกิจกรรม ศิลปสร้างสรรค์และการเล่นตามมุม โดยให้เด็กริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระแบบกลุ่มย่อย กับการ จัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์ และการเล่นตามมุม โดยเด็กริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระแบบกลุ่มใหญ่ พบว่า

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ การจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์และการ เล่นตามมุม โดยให้เด็กริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระแบบกลุ่มย่อย มีความเชื่อมั่นในตนเอง เพิ่มขึ้น จากก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01
2. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ การจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์และการ เล่นตามมุม โดยให้เด็กริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระแบบกลุ่มใหญ่ มีความเชื่อมั่นในตนเอง เพิ่มขึ้น จากก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01
3. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ การจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์และการ เล่นตามมุม โดยให้เด็กริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระแบบกลุ่มย่อยกับ เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัด กิจกรรมศิลปสร้างสรรค์และการเล่นตามมุม โดยให้เด็กริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระแบบกลุ่มใหญ่ มีความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากการศึกษาความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ การจัด กิจกรรมศิลปสร้างสรรค์และการเล่นตามมุม โดยให้เด็กริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระแบบกลุ่มย่อย กับการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์และการเล่นตามมุม โดยให้เด็กริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระ แบบกลุ่มใหญ่ พบว่า

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์และการ เล่นตามมุม โดยให้เด็กริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระแบบกลุ่มย่อย มีความเชื่อมั่นในตนเอง เพิ่มขึ้น จากก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานในข้อ 1 แสดงให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์และการเล่นตามมุม โดยให้เด็กริเริ่มกิจกรรม อย่างอิสระแบบกลุ่มย่อยด้วยกระบวนการวางแผนการปฏิบัติและการทบทวน สามารถส่งเสริม ให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเองเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากเด็กในกลุ่มย่อยได้มีโอกาสแสดงความ

คิดเห็นได้อย่างเต็มที่ ได้เลือกทำกิจกรรมตามความสนใจได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับกลุ่มเพื่อน ได้มีปฏิสัมพันธ์กับครูและกับเพื่อนในกลุ่ม ครูเป็นผู้ดูแลเอาใจใส่เด็กทุกคนในกลุ่มอย่างทั่วถึง ทำให้เด็กได้รับการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่ง ทิศนา ขัมมณี และคนอื่น ๆ (2522 : 201 - 202) ได้กล่าวถึง กลุ่มย่อย (Small Group) ว่าเป็นวิธีการเปิดโอกาสให้ผู้เรียน ทุกคนได้มีส่วนในการแสดงออกและช่วยให้ผู้เรียนได้ข้อมูลเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับ ชวรินทร์ (Schweinhart, 1987 : 20) ที่กล่าวว่า การจัดกิจกรรมสร้างสรรค์อย่างอิสระเป็นการ เปิดโอกาสให้เด็กสำรวจ เรียนรู้และค้นพบสิ่งต่าง ๆ อย่างมากมาย ได้สัมผัส จับต้อง ทดลอง สิ่งต่าง ๆ รวมทั้งได้มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นทำให้เด็กพัฒนาการเรียนรู้อย่างแท้จริง

การจัดกิจกรรมด้วยกระบวนการวางแผน การปฏิบัติ และการทบทวน (Plan/ Do/Review) แบบกลุ่มย่อยมีส่วนในการช่วยส่งเสริมให้เด็กทุกคน กล้าคิด กล้าตัดสินใจ มีโอกาสเลือกทำกิจกรรมอย่างหลากหลาย และสามารถวางแผนกิจกรรมของตนตามความสนใจ ทำให้การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับเด็กแต่ละคนได้รับการสนับสนุนจากครูและเพื่อน ตลอดจนสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก เมื่อเด็กได้ปฏิบัติกิจกรรมแล้วเด็กกลับมาทบทวน ทำให้เด็กได้เรียนรู้ว่าสามารถ ปฏิบัติตามแผนที่วางไว้หรือไม่มีการเปลี่ยนแปลงการทำงานแต่ละครั้งอย่างไร ทำให้เด็กได้รับการพัฒนาความเป็นตัวของตัวเองอันจะนำไปสู่ความเชื่อมั่นในตนเองมากยิ่งขึ้น ซึ่ง ชวรินทร์ (Schweinhart, 1988 : 20) กล่าวว่า การให้เด็กได้ริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระด้วยตนเอง ช่วยให้เกิดโอกาสพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง (Autonomy) ได้อย่างเต็มที่ ส่วน จงใจ ขจรศิลป์ (2532 : 80) ได้ศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และการ เล่นตามมุมแบบริเริ่มอย่างอิสระที่ระดับคะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบความคิดสร้างสรรค์ทั้ง 3 องค์ประกอบและจากการทดสอบความเชื่อมั่นในตนเอง สูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัด กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และการ เล่นตามมุมแบบครูชี้แนะ จะเห็นได้ว่าการจัดประสบการณ์ กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และการ เล่นตามมุมโดยให้เด็กริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระแบบกลุ่มย่อย ช่วยพัฒนาให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเองเพิ่มขึ้น

ดังนั้นการจัดประสบการณ์ดังที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า การจัดกิจกรรมศิลปะ สร้างสรรค์และการ เล่นตามมุม โดยให้เด็กริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระแบบกลุ่มย่อย เพื่อพัฒนา ให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเองนั้นต้องขึ้นอยู่กับครูผู้สอนที่ให้โอกาสเด็กในการเลือกทำกิจกรรม อย่างอิสระ ตามความสนใจของเด็ก มีการวางแผนการดำเนินกิจกรรมเป็นขั้นตอนที่มีความสุข

กับการทำงาน สามารถสรุปบทวนผลงานที่ได้ทำให้ครูและเพื่อนฟัง ได้รับกำลังใจจากครูและเพื่อนเสมอ จิตบรรยากาศให้เป็นกันเองและผ่อนคลาย จะช่วยส่งเสริมให้เด็กเกิดความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น

2. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และการเล่นตามมุม โดยให้เด็กริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระแบบกลุ่มใหญ่ มีความเชื่อมั่นในตนเองเพิ่มขึ้น จากก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานในข้อ 2 แสดงให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และการเล่นตามมุม โดยให้เด็กริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระ แบบกลุ่มใหญ่ด้วยกระบวนการวางแผนการปฏิบัติ และการทบทวนสามารถส่งเสริมให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเองเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากเด็กในกลุ่มใหญ่คุ้นเคยกับการเรียนรู้ในรูปแบบกิจกรรมในวงกลม โดยมีครูเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมการให้เด็กได้ฟังเพื่อนเสนอการวางแผนและการทบทวนอยู่เป็นประจำ ทำให้เด็กได้รับความคิดเห็นอย่างหลากหลาย ในขณะที่ทำกิจกรรมเด็กสามารถดำเนินกิจกรรมตามความสนใจ และได้ทำกิจกรรมตามความสนใจ โดยครูไม่เข้าไปเกี่ยวข้องในการตัดสินใจ ซึ่งครูจะเป็นเพียงผู้ให้ความช่วยเหลือแนะนํา และให้คำปรึกษา ในโอกาสที่เหมาะสมทำให้เด็กได้รับการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองเพิ่มขึ้น

การจัดกิจกรรมด้วยกระบวนการวางแผน การปฏิบัติ และการทบทวน (Plan/Do/Review) แบบกลุ่มใหญ่ ช่วยส่งเสริมให้เด็กได้รู้จักการรอคอยผู้อื่น การคิดอย่างมีเหตุผล การรวบรวมความคิด การลำดับภาพให้เกิดขึ้นในใจ (Vision) เพื่อหาความคิดที่ได้นั้นไปวางแผน และฝึกให้เด็กมีความรับผิดชอบงานที่ได้วางแผนไว้ตามความสนใจของตน ทำให้เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ ซึ่ง ชไวท์ฮาร์ท (Schweinhardt. 1988 : 20) ได้กล่าวว่า การให้เด็กมีโอกาสเลือกทำกิจกรรมต่าง ๆ จากสื่อ วัสดุอุปกรณ์ ด้วยตนเองโดยไม่เร่งรัดเวลาในการทำกิจกรรม ไม่ต้องมีครูคอยบังคับควบคุมช่วยให้เด็กได้มีโอกาสสำรวจและริเริ่มทำกิจกรรมอย่างอิสระด้วยตนเองซึ่งจะส่งผลให้เด็กเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริง ดังนั้นเด็กในกลุ่มทดลอง 2 ที่มีโอกาสทำกิจกรรมอย่างอิสระตามความสนใจ และความคิดเห็นของตนเองจึงมีการพัฒนาบุคลิกภาพด้านความเชื่อมั่นในตนเอง

จากการจัดประสบการณ์ดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และการเล่นตามมุม โดยให้เด็กริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระแบบกลุ่มใหญ่ เด็กได้มีโอกาสฟังความคิดเห็นที่หลากหลายของเพื่อน ได้ทำกิจกรรมตามความสนใจอย่างอิสระในบรรยากาศที่ผ่อนคลาย

ในการทำกิจกรรมและ ไม่ต้องมีครูคอยควบคุม จะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้อย่างแท้จริง ดังนั้น การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ และการเล่นตามมุม โดยให้เด็กริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระ แบบกลุ่มย่อย กับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และการเล่นตามมุม โดยให้เด็กริเริ่มกิจกรรม อย่างอิสระแบบกลุ่มใหญ่ จึงทำให้เด็กได้รับการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองได้ในระดับ ใกล้เคียงกัน

ข้อสังเกตที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้

จากการศึกษาการจัดประสบการณ์การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ และการเล่นตามมุม โดยให้เด็กริเริ่มอย่างอิสระแบบกลุ่มย่อย กับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ และการเล่นตามมุม โดยให้เด็กริเริ่มอย่างอิสระแบบกลุ่มใหญ่ พบข้อสังเกต ดังนี้

1. เด็กทั้งสองกลุ่มทดลองมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติกิจกรรมโดยอิสระและร่วมปฏิบัติกิจกรรมกับเพื่อนอย่างมีความสุข
2. เด็กทั้งสองกลุ่มทดลองมีสังคมนิสัยที่ดี ได้ฝึกฝนหรือเรียนรู้การทำงานอย่างเป็นขั้นตอนและเป็นระบบมีการตัดสินใจด้วยตนเอง มีความสามารถในการแสดงออก พยายามทำงานให้ดีขึ้น และพยายามแก้ปัญหาด้วยตนเอง
3. เด็กทั้งสองกลุ่มทดลองมีความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น จากการสังเกตการปฏิบัติกิจกรรมของเด็ก ซึ่งปรากฏชัดจากความสามารถของเด็กในการสร้างภาพชิ้นใหม่ การสร้างภาพข้ามเส้นกันเขตที่ต่อเนื่อง และไม่ทำตามแบบเพื่อน
4. เด็กทั้งสองกลุ่มทดลองมีพัฒนาการในการทำงานกลุ่มอย่างเด่นชัดในด้านการเลือก การตัดสินใจ
5. กระบวนการวางแผน การปฏิบัติ และการทบทวน ได้เปิดโอกาสให้เด็กทั้งสองกลุ่มทดลอง มีปฏิสัมพันธ์ทั้งกับครูและกับเพื่อน ซึ่งมีผลทำให้เด็กได้รับการส่งเสริมทักษะทางภาษา เพิ่มขึ้น
6. เด็กทั้งสองกลุ่มทดลองได้รับการส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เพิ่มขึ้น เช่น การสังเกต การจำแนก การเปรียบเทียบ
7. เด็กชายและเด็กหญิงของมีการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองเพิ่มขึ้นในระดับ ทดเทียมกัน

มีครูและเพื่อนให้กำลังใจ และได้ฝึกกระบวนการวางแผนทำกิจกรรม การปฏิบัติและการทบทวน อยู่เสมอ ทำให้เด็กได้พัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองให้สูงขึ้น

3. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และการ เล่นตามมุม โดยให้เด็กริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระแบบกลุ่มย่อย กับเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัด ประสบการณ์การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และการเล่นตามมุม โดยให้เด็กริเริ่มอย่างอิสระ แบบกลุ่มใหญ่ มีความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่แตกต่างกัน และ ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานในข้อ 3 แสดงให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และการเล่นตามมุม โดยให้เด็กริเริ่มกิจกรรม อย่างอิสระ ทั้ง 2 รูปแบบ สามารถพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้นอย่างเด่นชัดและ ทัดเทียมกัน นอกจากนี้ในกลุ่มทดลอง 2 ก็คะแนนเฉลี่ยสูงกว่า กลุ่มทดลอง 1 แม้ไม่เด่นชัดนัก แต่ก็อาจจะท่อนให้เห็นถึงความคุ้นเคยในกระบวนการจัดกิจกรรมในวงกลม ซึ่งมีครูดูแลดำเนิน กิจกรรม ซึ่งกระบวนการวางแผนและการทบทวนเด็กได้รับอิสระในการคิด การตัดสินใจเลือก ทำกิจกรรมตามความสนใจ โดยไม่มีครูคอยบังคับ ชี้แนะหรือแนะนำ ทำให้เด็กเกิดความกระตือ รือร้นที่คิดจะวางแผนทำกิจกรรมด้วยตนเอง และเกิดความภาคภูมิใจในผลงานที่ได้รับ อันเ็น ในการทำกิจกรรมแต่ละครั้งที่เด็กได้วางแผน และปฏิบัติล้วนเป็นการสร้างผลงานใหม่ขึ้นมา การนำเสนอสิ่งที่ตนภูมิใจกับเพื่อนและครูในชั้นทบทวน ทำให้เด็กเกิดความสนใจที่จะทำกิจกรรม ด้วยความคิดของตนเองและมีความมั่นใจในตนเองมากขึ้น

การจัดกิจกรรมดังกล่าวในการวางแผน การปฏิบัติ และการทบทวน ที่ครูจัด เตรียมอุปกรณ์หลากหลายให้เด็กได้มีโอกาสตัดสินใจเลือกและทำกิจกรรมที่ตนเองสนใจ เป็นการ ช่วยให้ได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ดังที่ วิรุฒ ตั้งเจริญ (2526 : 63 - 68) ได้กล่าวว่า การเรียนโดยได้ลงมือปฏิบัติทำให้เกิดความเคยชิน ซึ่งจะกลายเป็นกระบวนการที่ ต่อเนื่องทำให้เด็กรักการทำงาน เกิดความขยันหมั่นเพียรและผลของความสำเร็จทำให้เด็ก เกิดความภาคภูมิใจ เมื่อพบกับความสำเร็จอยู่เสมอ จะทำให้เกิดความมั่นใจในการทำงาน ส่งผลให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเองเพิ่มขึ้น การช่วยให้เด็กได้แสดงความคิด ความเชื่อมั่นใน ตนเอง การตัดสินใจด้วยตนเอง ความสามารถในการแสดงออก การพยายามทำงานให้ดีขึ้นและ การพยายามแก้ปัญหาด้วยตนเอง จากการจัดกิจกรรมด้วยกระบวนการดังกล่าว ได้สอดคล้องกับ ความคิดเห็นของ ชววินฮาร์ท (Schweinhardt, 1988 : 20) ที่กล่าวว่า การให้เด็กได้มี โอกาสเลือกทำกิจกรรมจากสื่อ วัสดุอุปกรณ์ที่หลากหลายด้วยตัวของเด็กเอง โดยไม่เร่งรัดเวลา

8. หลังการทดลองหาลำดับค่า ครูผู้สอนได้ดำเนินการจัดการวางแผน การปฏิบัติ และการทบทวน ตามกระบวนการที่ผู้วิจัยได้ทำการทดลองแล้ว ผู้วิจัยได้กลับมาทำการทดสอบอีกครั้ง ด้วยแบบทดสอบวัดความเชื่อมั่นในตนเองของกองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ของเจเลน และเออร์บัน พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ และการเล่นตามมุมแบบกลุ่มย่อย มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ และการเล่นตามมุมแบบกลุ่มใหญ่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ และการเล่นตามมุมแบบกลุ่มย่อย มีความคุ้นเคยกับกระบวนการวางแผน การปฏิบัติ และการทบทวน ในกลุ่มย่อยมากขึ้น ทำให้มีโอกาสได้พัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองให้สูงขึ้นอย่างเด่นชัด

ข้อเสนอแนะ ในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ข้อเสนอแนะ ในการนำไปใช้

จากการผลการศึกษาครั้งนี้ทำให้พบวิธีการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ และการเล่นตามมุม เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ ด้านความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย โดยใช้กระบวนการวางแผน การปฏิบัติ และการทบทวน ซึ่งมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1.1 ก่อนใช้กระบวนการวางแผน การปฏิบัติ การทบทวน เด็กปฐมวัยควรได้รับการเตรียมเกี่ยวกับการทำกิจกรรมศิลปะที่หลากหลาย และอิสระในการแสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์อย่างเต็มที่

1.2 บุคลากรที่เกี่ยวข้องควรมีการฝึกฝนในเรื่องการระดมสมอง การคิดวางแผน ในการทำสิ่งต่าง ๆ รอบ ๆ ตัว เพื่อเป็นการสร้างทักษะให้แก่เด็กปฐมวัยด้านการเป็นนักวางแผน และฝึกให้เป็นผู้ทำงานอย่างเป็นขั้นตอนในอนาคต

1.3 บุคลากรที่เกี่ยวข้องควรมีการศึกษาวีธีการดำเนินการกิจกรรมและมีความเข้าใจในหลักการ กระบวนการ และแนวปฏิบัติที่กระจ่างชัด

1.4 ครูผู้สอนควรให้โอกาสเด็กในการเลือกทำกิจกรรมอย่างอิสระ ตามความสนใจของเด็ก ในบรรยากาศที่เป็นกันเองและผ่อนคลาย มีครูและเพื่อนคอยให้กำลังใจเสมอ จะทำให้เด็กได้พัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองเพิ่มขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทบทวนวิจัย

2.1 ควรมีการศึกษาอย่างต่อเนื่องระยะยาวเพื่อติดตามผลการทดลองให้เห็นเด่นชัด เพราะการทดลองในต่างประเทศของมูลนิธิทางการศึกษาของไฮ/สโคป (High/Scope) ได้ศึกษาเปรียบเทียบโครงการสำหรับปฐมวัย 3 โครงการที่มีผลต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็กตั้งแต่ปฐมวัยจนกระทั่งเด็กอายุ 27 ปี ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาระยะยาวในประเทศไทยว่าจะส่งผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพและพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยอย่างไร

2.2 ควรมีการศึกษาการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และการเล่นตามมุม โดยให้เด็กริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระ ด้วยกระบวนการวางแผน การปฏิบัติ และการทบทวนที่มีต่อการพัฒนาการด้านอื่น ๆ ของเด็กปฐมวัย เช่น ภาษา สังคม และวินัยในตนเอง

2.3 ควรมีการศึกษากับกลุ่มตัวอย่างอื่น เช่น เด็กปฐมวัยในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เด็กปฐมวัยในชุมชนแออัด หรือชุมชนก่อสร้าง นอกจากนี้อาจศึกษากับเด็กปฐมวัยในระดับอื่น ๆ เช่น ชั้นอนุบาลปีที่ 2 (ระหว่างอายุ 4 - 5 ปี) หรือเด็กในระดับประถมศึกษา

2.4 ควรมีการศึกษาการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และการเล่นตามมุม โดยให้เด็กริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระ ด้วยกระบวนการวางแผน การปฏิบัติ และการทบทวนแบบต่อเนื่อง เป็นกลุ่มและรายบุคคล ที่มีต่อการพัฒนาการด้านอื่น ๆ ของเด็กปฐมวัย

2.5 ควรมีการศึกษาการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และการเล่นตามมุม โดยให้เด็กริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระ ด้วยกระบวนการวางแผน การปฏิบัติ และการทบทวนแบบต่อเนื่อง จากรายบุคคล พัฒนาเป็นกลุ่มใหญ่ และพัฒนาเป็นกลุ่มย่อยว่าจะส่งผลต่อการพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ของเด็กปฐมวัยอย่างไร

2.6 ควรมีการศึกษาการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และการเล่นตามมุม โดยให้เด็กริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระ ด้วยกระบวนการวางแผน การปฏิบัติ และการทบทวนแบบกลุ่มย่อย โดยเพิ่มระยะเวลาในการทดลองเพื่อให้ได้ความชัดเจนมากขึ้น

ប្រធានក្រុម

บรรณานุกรม

- เกษลดา มานะจุติ. สื่อการเรียนรู้และเครื่องเล่นของเด็กก่อนวัยเรียน. เชียงใหม่ : สหวิทยาลัยล้านนา วิทยาลัยครูเชียงใหม่, 2529.
- คณะกรรมการการประถมศึกษา, สำนักงาน. เอกสารชุดฝึกอบรมบุคลากรทางการศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษา หน่วยที่ 6. เอกสารฉบับที่ 40/2528. กรุงเทพฯ : ทศมาการพิมพ์, 2528.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน กองวิชาการ. คู่มือดำเนินการสอบความเชื่อมั่นในตนเองสำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา. ม.ป.ท., ม.ป.ป.
- _____. แบบทดสอบวัดความเชื่อมั่นในตนเอง สำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา. ม.ป.ท., ม.ป.ป.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน สำนักรายการรัฐมนตรี. แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535. กรุงเทพฯ : พันนี้ พับลิชชิ่ง, 2535.
- จงใจ ขจรศิลป์. การศึกษาลักษณะการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ และการเล่นตามมุมที่มีต่อ ความคิดสร้างสรรค์และความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532. อัสสัณา.
- จงใจ ชัยกิจ. การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับอนุบาลที่เรียนวิชา ศิลปะศึกษาโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนตามแผนการจัดประสบการณ์. ปริญญาโท กศ.ม. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน, 2530. อัสสัณา.
- จินตนา หมู่ผึ้ง. อนุบาลศึกษา. กรุงเทพฯ : อักษรการพิมพ์, 2525.
- จาเนียร ช่วงโชติ และคนอื่น ๆ. จิตวิทยาเด็กและวัยรุ่น. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2521.
- แจ่มจันทร์ เกียรติกุล. การศึกษาความเชื่อมั่นในตนเอง และวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน และอยู่ในชั้นเรียนของครูที่มีพฤติกรรมทางวาจา และท่าทางต่างกัน. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัสสัณา.

- จันทนา ภาคบงกช. "ความเชื่อมั่นในตนเอง หนทางสู่ความสำเร็จในอนาคต," ใน การพัฒนาเด็กรอบด้านและการจัดศิลปะ : กิจกรรมธรรมดาที่ไม่ธรรมดา. เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการ, ม.ป.ป.
- การเล่นสร้างสรรค์และความคิดสร้างสรรค์ เอกสารประกอบการสอนวิชา
ปว. 531. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2531.
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534.
- แบบแผนการทดลองและสถิติ. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528.
- เคโซ สวานานนท์. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2510
- ทีศนา เขมมณี และคนอื่น ๆ. หลักการและรูปแบบการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามวิถีชีวิตไทย.
กรุงเทพฯ : หน่วยปฏิบัติการวิจัยการศึกษาศึกษาปฐมวัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2535.
- กลุ่มสัมพันธ์ : ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ เล่ม 1. กรุงเทพฯ : บรูพาศิลป์การพิมพ์,
2522.
- นิรัตน์ กรองสอาด. การศึกษากิจการกิจการเคลื่อนไหวและจังหวะในเทคนิค
ในการสื่อความหมายที่ผลต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย. ปรินญาณพันธ์
กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535.
- อัสสาเนา.
- นิรมล ชยุดสาหกิจ. "ทฤษฎีการเล่นเพื่อพัฒนาการทางสติปัญญา," ใน การละเล่นและ
เครื่องเล่นเพื่อพัฒนาเด็ก. หน้า 1 - 2. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2524.
- เบญจา แสงมลิ. "เล่นกับเด็ก," การศึกษาเอกชน. 3(9) : 24 ; สิงหาคม 2521.
- ประคินันท์ อุปรนัย. "การพัฒนาพฤติกรรมเด็กปฐมวัย," ใน เอกสารการสอนชุดวิชา
พฤติกรรมการสอนปฐมวัยศึกษาหน่วยที่ 6. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมมาภิราช, 2524.

ประมวญ คิคคินสัน. จิตวัฒนา : จิตวิทยาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช,
2524.

เพ็ญจิต โรจน์สุรรัตน์. การศึกษาเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ระหว่างเด็กปฐมวัยที่ทำ
กิจกรรมมาครูปเป็นกลุ่มกับเป็นรายบุคคล. ปริญญาทิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.

มนัารรณ พรหมน้อย. "การเล่นเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตเด็ก," ใน เครื่องเล่นเพื่อพัฒนาเด็ก.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526.

เขาวพา เคชะคุปต์. กิจกรรมสัาหรับเด็กก่อนวัยเรียน. กรุงเทพฯ : โอเดียนสัาตร์,
2528.

....., ทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สัาหรับการสอนในระดับประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์
ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517. อัดสำเนา.

ราศี ทองสวัสดิ์. "แนวคิดในการเตรียมความพร้อม," รักลูก. 4(39) : 101 - 106 ;
เมษายน 2529.

ละไ้ายมาศ ศรทัตต์ และจรรจา สุารรพทัต. "อิทธิพลของสังคมต่อพัฒนาการของเด็กที่
คำบลนาป่า อ.เมือง จ.ชลบุรี," ใน รายงานการวิจัยฉบับที่ 9 ของสภาัาระหว่าง
ชาติ สัาหรับการศึกษาค้นคว้าเรื่องเด็ก. กรุงเทพฯ : ศรุสภา, 2510.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. หลักการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ : ศึกษาพร จำกัด, 2528.

ลัคคา สุารรพรัตน์. แรงจูงใจในการเข้าศึกษาวิชาชีพเฉพาะและความม่ัใจที่จะออกไป
ประกอบอาชีพในโรงเรียนประเภทช่างอุตสาหกรรม. ปริญญาทิพนธ์ กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2512. อัดสำเนา.

เลขา ปิยะอัจฉริยะ. การละเล่นและเครื่องเล่นเพื่อพัฒนาเด็ก. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524.

เมิส อานันทะ. "การสอนเคลิปปแบบสร้างสรรค์," วิทยาสาร. 20 : 16 - 44 ; มิถุนายน
2519.

/ "ความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก," แม่และเด็ก. 2(5) : 21 - 24 ; มิถุนายน
2521.

- วรนาท รักสกุลไทย. "การเปรียบเทียบหลักสูตรการศึกษาระดับมัธยมศึกษา 3 แบบ - รายงาน
การวิจัยของมูลนิธิการวิจัยการศึกษาไฮ/สโคป, มิชิแกน," อนุสรณ์ในงานฌาปนกิจ.
2530.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. "การสร้างเสริมลักษณะนิสัยเด็กปฐมวัยด้วยศิลปะ," ใน เอกสารการสอน
ชุดวิชาการสร้างเสริมลักษณะนิสัยเด็กระดับประถมศึกษา. หน่วยที่ 1 - 7.
หน้า 63 - 68. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2526.
- วิรุณ ตั้งเจริญ และวรรณรัตน์ อินทร์อ่ำ. ศิลปะประถมศึกษา. โรงพิมพ์สารศึกษาการพิมพ์,
2515.
- ศรีวรรณ มากชู. การศึกษาเปรียบเทียบสุนัขนิสัยของเด็กวัยก่อนเข้าเรียนตามสภาพครอบครัว
ที่แตกต่างกันในจังหวัดพิษณุโลก. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2521.
- ศรีสมวงศ์ วรรณศิลป์. การเล่นของเด็กไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยธรรม, 2520.
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ. ทฤษฎีและปฏิบัติการทางจิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต,
2529.
- สมพร พลอยงาม. การทดลองสอนความเชื่อมั่นในตนเองแก่เด็กที่มีระดับพัฒนาการทางสติปัญญา
ต่างกันโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2518. อัดสำเนา.
- สวนา พรพัฒน์กุล. ความสำนึกในหน้าที่พลเมืองของเด็กไทย. รายงานการวิจัย ฉบับที่ 22.
สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520.
- สิริกุล จารุจินดา. อิทธิพลของการเล่นประเภทต่อ ต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กอายุ
5 - 6 ปี ในหน่วยปฏิบัติการ หมดวิชาพัฒนาการเด็ก ภาควิชาคหกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์, 2526. อัดสำเนา.
- สุโขทัยธรรมาธิราช, มหาวิทยาลัย. เอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมวัยเด็ก. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2529.
- สุภาวดี วงศ์ปลูกแก้ว. ความสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนในชั้นเรียนความรับผิดชอบและความ
เชื่อมั่นในตนเอง. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2526. อัดสำเนา.

- สุวัฒน์ วรานุสาค. การศึกษาประสิทธิภาพของเครื่องเล่นที่ส่งผลต่อการพัฒนาความพร้อม
ทางการเรียน 4 ด้านของเด็กก่อนวัยเรียน. ปรินซ์นิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526. อัดสำเนา.
- อานงค์ แสงเงิน. การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัด
ประสบการณ์การเล่นสร้างสรรค์ประกอบการให้คำถามและการเล่นสร้างสรรค์
แบบไม่ใช้คำถาม. ปรินซ์นิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ประสานมิตร, 2533. อัดสำเนา.
- อารี เกษมรติ. ผลการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มและกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ปกติที่มี
ต่อความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน
และแบบรักทะนุถนอม. ปรินซ์นิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
 ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533. อัดสำเนา.
- อานันต์ ศรีโสภา. ทฤษฎีการวัดและทดสอบ. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2525.
- Besevegis, E.G. "The Development of Dramatic and Constructive Play
 Preschool Children," Dissertation Abstracts International.
 1983.
- Brewer, J.A. Introduction to Early Childhood Education : Preschool
through Primary Grades. Allyn and Bacon, 1992.
- Child Study Association of America. Our Children Today. New York :
 The Viking Press, 1952.
- Chiang, L. "Developmental Differences in Children's Use of Play
 Materials (Playground Portable Materials, Age Differences,"
Dissertation Abstracts International. 1985.
- Fictelson, D. and G. Ross. "The Neglected Factor - Play," Human
Development. 16 : 232 - 233 ; 1973.
- Gertrude, H.H. Introduction to the Gifted. New York : McGraw-Hill,
 1966.
- High/Scope Educational Research Foundation. Seventh Annual High
Scope Registry Conference. New York : High/Scope Educational
 Research Foundation, 1993.
- Hurlock, E.B. Child Development. 3rd ed. New York : McGraw-Hill
 Book Company, 1959.
- Jellen, H.B. and K.K. Urban. "Test for Creative Thinking Drawing
 Production," The Creative and Adult Quarterly. 11 : Spring.
 1986.

- Maslow, A.H. Motivation and Personality. New York : Harper and Row, 1954.
- Medinus, G.R. and R.C. Johnson. Child and Adolescent Psychology. New York : John Wiley and Sons, 1969.
- Monighan, P.A. "Social and Cognitive Dimension of Solitary Play and Apmontric Speech During the Preschool Years," Dissertation Abstracts International. 1983.
- Mussen, P.M. and others. Child Development and Personality. 3rd ed. New York : 1969.
- ✓ Schweinhart, J.L. "CHILD-INITIATED ACTIVITY : How Important Is It In Early Childhood Education?," High/Scope Resource. Spring/Summer, 1987.
- ✓ ———. School Administrator's Guide to Early Childhood Programs. High/Scope Education Research Foundation, 1988.
- Shaw, M.E. Group Dynamics : The Psychology of Social Group Behavior. New York : McGraw - Hill, 1971.
- Symonds, A.F. Teaching Yourself : Personality Efficiency. London : The English University Press, 1964.
- Stapp, R.Y. "Relationship of Measures of Creativity General Intelligence and Memory," Dissertation Abstracts International. 24 : 5258 ; June, 1964.
- Weikart, P.D. and others. Young Children in Action. New York : High Scope Educational Research Foundation, 1979.
- Yang, O.S. "The Effect of Verbal Plan and Review Training on Preschoolers' Reflectivity," Dissertation Abstracts International. 1985.

ពានព័រ

ภาคผนวก ก

- การแสดงผลการทดสอบความเชื่อมั่นในตนเอง ของกลุ่มทดลอง 1
- การแสดงผลการทดสอบความเชื่อมั่นในตนเอง ของกลุ่มทดลอง 2
- การเปรียบเทียบผลการทดสอบความเชื่อมั่นในตนเอง ระหว่าง
กลุ่มทดลอง 1 และกลุ่มทดลอง 2

การแสดงผลการทดสอบความเชื่อมั่นในตนเอง ของกลุ่มทดลอง 1

ลำดับ ที่	แบบทดสอบวัดความเชื่อมั่นในตนเอง ของกองวิชาการ			แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ ของเจเลน และเออร์ทัน		
	Pretest	Posttest	D	Pretest	Posttest	D
1	20	21	1	4	4	0
2	21	21	0	4	8	4
3	22	23	1	11	12	1
4	21	24	3	4	4	0
5	12	20	8	4	8	4
6	20	21	1	8	11	3
7	18	21	3	8	12	4
8	14	18	4	5	11	6
9	11	14	3	8	11	3
10	18	18	0	7	7	0
11	17	18	1	3	11	8
12	17	21	4	5	8	3
13	16	22	6	7	15	8
14	18	19	1	4	8	4
15	19	23	4	7	12	5
ΣX	264	304	ΣD 40	89	142	ΣD 53
ΣX^2	4,794	6,252	ΣD^2 180	599	1,478	ΣD^2 281
$\bar{X}$	17.60	20.27	$\bar{D}$ 2.67	5.93	9.47	$\bar{D}$ 3.53
S^2	10.54	6.50	$S^2_{D^2}$ 5.24	5.07	9.55	$S^2_{D^2}$ 6.70

การแสดงผลการทดสอบความเชื่อมั่นในตนเอง ของกลุ่มทดลอง 2

ลำดับ ที่	แบบทดสอบวัดความเชื่อมั่นในตนเอง ของกองวิชาการ			แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ ของเจสเลน และเออร์บัน		
	Pretest	Posttest	D	Pretest	Posttest	D
1	18	22	4	4	8	4
2	17	24	7	4	4	0
3	19	24	5	4	12	8
4	17	22	5	8	12	4
5	19	20	1	3	4	1
6	13	22	9	3	15	12
7	18	23	5	7	11	4
8	19	21	2	11	15	4
9	18	21	3	7	15	8
10	20	24	4	8	15	7
11	22	23	1	8	16	8
12	21	24	3	10	12	2
13	16	19	3	3	8	5
14	20	21	1	4	4	0
15	23	24	1	4	4	0
ΣX	280	334	ΣD 54	88	155	ΣD 67
ΣX^2	5,312	7,474	ΣD^2 272	618	1,901	ΣD^2 479
$\bar{X}$	18.67	22.27	$\bar{D}$ 3.60	5.87	10.33	$\bar{D}$ 4.47
S^2	6.10	2.64	S_D^2 5.54	7.26	21.38	S_D^2 12.84

การแสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนความเชื่อมั่นในตนเอง ของแบบทดสอบวัดความเชื่อมั่นในตนเองของกองวิชาการ และแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของเจสเลนและ เออร์บัน ระหว่างกลุ่มทดลอง 1 และกลุ่มทดลอง 2

ลำดับ ที่	กลุ่มทดลอง 1			กลุ่มทดลอง 2		
	Pretest	Posttest	D	Pretest	Posttest	D
1	24	25	1	22	30	8
2	25	29	4	21	28	7
3	33	35	2	23	36	13
4	25	26	3	25	34	9
5	16	28	12	22	24	2
6	28	32	4	16	37	21
7	26	33	7	25	34	9
8	19	29	10	30	36	6
9	19	25	6	25	36	11
10	25	25	0	28	39	11
11	20	29	9	30	39	9
12	22	29	7	31	36	5
13	23	27	4	19	27	8
14	22	27	5	24	25	1

ลำดับ ที่	กลุ่มทดลอง 1			กลุ่มทดลอง 2		
	Pretest	Posttest	D	Pretest	Posttest	D
15	26	35	9	27	28	1
ΣX	353	436	83	368	489	121
ΣX^2	8,551	12,828	627	9,280	16,305	1,339
$\bar{X}$	23.53	29.07	5.53	24.53	32.60	8.07
S^2	17.41	11.07	11.98	17.98	25.97	25.92

หมายเหตุ $\bar{X}$ และ S^2 ที่นำไปแทนค่าในสูตร t-test for Independent Samples คือ
 $\bar{X}$ และ S^2 ของข้อมูลชุด D

สถิติสำหรับทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนก่อนการทดลองและหลังการทดลอง
ภายในกลุ่มทดลอง 1 ใช้การทดสอบค่าที (t-test for dependent Samples)

$$\begin{aligned}
 t &= \frac{\frac{\sum D}{n}}{\sqrt{\frac{n \sum D^2 - (\sum D)^2}{n - 1}}} \\
 &= \frac{\frac{83}{15}}{\sqrt{\frac{(15 \times 627) - (83)^2}{15 - 1}}} \\
 &= \frac{\frac{83}{15}}{\sqrt{\frac{9,105 - 6,889}{14}}} \\
 &= \frac{\frac{83}{15}}{\sqrt{\frac{2516}{14}}} \\
 &= \frac{\frac{83}{15}}{\sqrt{179.714}} \\
 &= \frac{83}{13.41} \\
 &= 6.189
 \end{aligned}$$

สถิติสำหรับทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนก่อนการทดลองและหลังการทดลอง
ภายในกลุ่มทดลอง 2 ใช้แบบทดสอบค่าที (t-test for dependent Samples)

$$\begin{aligned}
 t &= \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n \sum D^2 - (\sum D)^2}{n - 1}}} \\
 &= \frac{121}{\sqrt{\frac{(15 \times 1,339) - (121)^2}{15 - 1}}} \\
 &= \frac{121}{\sqrt{\frac{20,085 - 14,641}{14}}} \\
 &= \frac{121}{\sqrt{\frac{5,444}{14}}} \\
 &= \frac{121}{\sqrt{388.857}} \\
 &= \frac{121}{19.719} \\
 &= 6.136
 \end{aligned}$$

สถิติสำหรับทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มทดลอง 1 กับกลุ่มทดลอง 2 ใช้การ
ทดสอบค่าที (t-test for Independent Samples)

$$\begin{aligned}
 t &= \frac{\bar{x}_1 - \bar{x}_2}{\sqrt{\left(\frac{(n_1 - 1)s_1^2 + (n_2 - 1)s_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \right) \left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right)}} \\
 &= \frac{5.53 - 8.07}{\sqrt{\left(\frac{(15 - 1)11.98 + (15 - 1)25.92}{15 + 15 - 2} \right) \left(\frac{1}{15} + \frac{1}{15} \right)}} \\
 &= \frac{-2.54}{\sqrt{\left(\frac{167.72 + 362.88}{28} \right) \left(\frac{2}{15} \right)}} \\
 &= \frac{-2.54}{\sqrt{\left(\frac{530.60}{28} \right) \left(\frac{2}{15} \right)}} \\
 &= \frac{-2.54}{\sqrt{18.95 \times 0.13}} \\
 &= \frac{-2.54}{\sqrt{2.463}} \\
 &= \frac{-2.54}{1.569} \\
 &= -1.618
 \end{aligned}$$

ภาคผนวก ข

รูปแบบการจัดกิจกรรมริเริ่มอย่างอิสระด้วยกระบวนการวางแผน
การปฏิบัติและการทบทวน

รูปแบบการจัดกิจกรรมริเริ่มอย่างอิสระด้วยกระบวนการวางแผนการปฏิบัติ และการทบทวน

หลักการและเหตุผล

การจัดกิจกรรมริเริ่มอย่างอิสระ (Child Initiated Activities) เป็นการ จัดประสบการณ์ตรงแก่เด็กปฐมวัยเพื่อส่งเสริมให้เด็กมีความเป็นตัวของตัวเอง มีความคิดริเริ่ม กล้าตัดสินใจ สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าและภาคภูมิใจในผลงานที่ทำ นอกจากนี้ยังเป็นการ ส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งจะทำให้เด็กมีสุขภาพจิตดี มีความสุข มองโลกในแง่ดี ปรับตัว ให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้และที่สำคัญคือเป็นพื้นฐานที่จะส่งผลต่อคุณภาพนำไปสู่ความสำเร็จ ในชีวิตต่อไป

การจัดกิจกรรมริเริ่มอย่างอิสระนี้สืบเนื้มาจากหลักการจัดของมูลนิธิเพื่อการวิจัย ทางการศึกษาไฮ/สโคป (High/Scope Educational Research Foundation) ซึ่งอาศัย แนวคิดของ เพียร์เจต์ (Piaget) ที่เน้นให้เด็กเรียนรู้ด้วยการกระทำ (Active Learning) และเปิดโอกาสให้เด็กเลือกทำกิจกรรมต่าง ๆ อย่างอิสระ

ความมุ่งหมาย

การจัดกิจกรรมริเริ่มอย่างอิสระมีความมุ่งหมายต่อไปนี้

1. เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้โดยผ่านประสบการณ์ตรงและค้นพบด้วยตัวเอง
2. เพื่อให้เด็กสามารถเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมกับประสบการณ์ที่เกิดขึ้น
3. เพื่อให้เด็กสนุกสนาน มีความสนใจและกระตือรือร้นในการเรียนรู้
4. เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีคุณภาพที่ดี โดยเฉพาะความเชื่อมั่นในตนเอง
5. เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาค่านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา

หลักการจัดกิจกรรมริเริ่มอย่างอิสระ

1. ให้เด็กมีโอกาสเลือกทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และการเล่นตามใจแต่ละมุม มีของต่าง ๆ ให้เด็กเลือกทำกิจกรรมหลากหลายอิสระด้วยสื่ออุปกรณ์ ที่ครูจัดไว้ให้
2. ให้เด็กเกิดการเรียนรู้จากการทำกิจกรรมด้วยตนเองโดยผ่านประสาทสัมผัสทุกด้าน โดยเด็กเรียนรู้จากการปฏิสัมพันธ์กับผู้ที่อยู่รอบตัวเด็ก และทดลองทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง (Schweinhart, 1988 : 7 - 9)

ขั้นตอนการจัดกิจกรรมริเริ่มอย่างอิสระด้วยกระบวนการวางแผน การปฏิบัติ และการทบทวน

1. ขั้นเตรียม

1.1 ศึกษาหลักการและขั้นตอนในการจัดกิจกรรมริเริ่มอย่างอิสระ ด้วยกระบวนการวางแผน การปฏิบัติและการทบทวน

1.2 จัดเตรียมสื่อและอุปกรณ์สำหรับกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และการเล่นตามมุม เพื่อให้เด็กมีโอกาสเลือกทำกิจกรรมได้อย่างหลากหลาย

2. ขั้นดำเนินการ

2.1 ขั้นวางแผน (Plan) ในการวางแผนครูกระตุ้นให้เด็กกระตือรือร้นที่จะทำกิจกรรมและวางแผนทำกิจกรรมด้วยเทคนิคต่าง ๆ ดังนี้

2.1.1 ครูให้เด็กนั่งรวมเป็นกลุ่ม (ตามที่กำหนด) และสนทนาร่วมกันเกี่ยวกับกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และการเล่นตามมุม แล้วชี้ให้เด็กดูภาพสัญลักษณ์กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และการเล่นตามมุม ที่ครูได้นำมาติดบนแผนภูมิ เพื่อให้เด็กวางแผนเลือกทำกิจกรรมตามที่ครูจัดเตรียมไว้ให้

2.1.2 ครูให้เด็กคิดว่าจะทำกิจกรรมใด โดยครูถามคำถาม เช่น "วันนี้หนูอยากทำกิจกรรมอะไร" และถามด้วยคำถามว่า "หลังจากเสร็จกิจกรรมนี้แล้วหนูจะทำกิจกรรมอะไรต่อไป" เพื่อช่วยให้เด็กวางแผนกิจกรรมที่สนใจจะทำตามลำดับ ครูอาจใช้สื่อและเกมประกอบการเล่นวางแผน เช่น ใช้โทรศัพท์ประกอบการสนทนา ฯลฯ เมื่อเด็กบอกชื่อกิจกรรมที่ต้องการทำตามลำดับ 1, 2, 3, หรือ 4 แล้ว ให้เด็กนำบัตรภาพของตนหรือสัญลักษณ์ประจำตัว เพื่อให้ง่ายต่อการเรียงตามลำดับอาจใช้บัตรภาพที่มีความเข้มของสีพื้นแตกต่างกัน หรือมีขนาดแตกต่างกัน ไปติดบนแผนภูมิวางแผน

2.2 ขั้นปฏิบัติ (Do)

2.2.1 ครูให้เด็กทุกคนแยกย้ายกันไปทำกิจกรรมตามแผนซึ่งวางไว้

2.2.2 ครูต้องสังเกตและติดตามการทำกิจกรรมของเด็ก เพื่อแนะนำและช่วยเหลือในจังหวะที่เหมาะสมเท่าที่จำเป็น ในแต่ละวันครูควรสังเกตเด็กเป็นพิเศษประมาณ 5 - 7 คน แล้วบันทึกลงในบัตรประจำตัวเด็ก

2.2.3 ก่อนหมดเวลา 5 นาที ครูชักชวนเด็กช่วยกันเก็บอุปกรณ์และของเล่น แล้วช่วยกันทำความสะอาด

3. ขั้นทบทวน (Review)

ให้เด็กกลับมานั่งกลุ่มเดิม แล้วสนทนาถึงผลงานที่ทำและทบทวนว่า เด็ก ๆ สามารถปฏิบัติตามแผนที่วางไว้หรือไม่ ทำงานได้สำเร็จแค่ไหน มีการเปลี่ยนแปลงแผนหรือไม่ ถ้าเปลี่ยนแปลง เปลี่ยนเป็นอะไร ผลงานเป็นที่พอใจของเด็กเพียงใด ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้หรือไม่ ต้องการปรับปรุงงานให้ดีขึ้นอย่างไร แล้วให้เด็กแต่ละคนที่วางแผนได้ผลดีกันเสนอผลงานที่ตนประทับใจหรือพอใจในวันนั้นให้เพื่อนฟัง 1 ตัวอย่าง

การดำเนินการจัดกิจกรรมริเริ่มอย่างอิสระ ด้วยกระบวนการวางแผน การปฏิบัติ และการทบทวน

รูปแบบการจัดลำดับการเข้าร่วมกิจกรรมการวางแผน

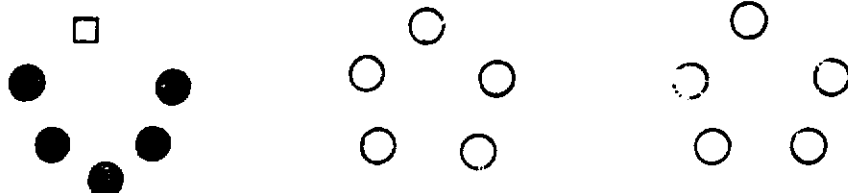
สัญลักษณ์ที่ใช้แสดง

- ☐ แทน ครู
- ☒ แทน เด็กที่ผ่านการทำกิจกรรมการวางแผน การปฏิบัติและการทบทวนกับครู
- ☐ แทน เด็กที่ไม่ผ่านการทำกิจกรรมการวางแผน การปฏิบัติ และการทบทวนกับครู

1. การจัดกิจกรรมให้เด็กริเริ่มอย่างอิสระแบบกลุ่มย่อย (กลุ่มทดลอง 1) มีรูปแบบในการดำเนินกิจกรรม ดังนี้

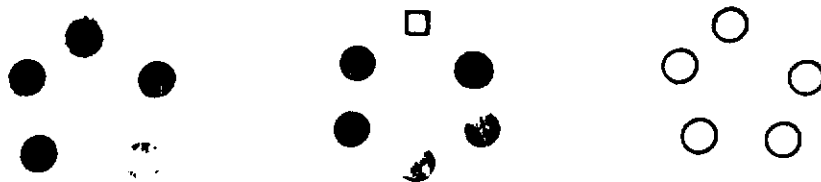
สัปดาห์ที่ 1

ครั้งที่ 1

กลุ่มที่ 1 ดำเนินกิจกรรมการวางแผนและการทบทวนกับครู โดยเด็กเป็นผู้วางแผนและทบทวน ส่วนครูเป็นผู้ช่วยดำเนินกิจกรรม กลุ่มย่อยที่ 2, 3, ให้ดำเนินกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และการเล่นตามมุม ตามแนวการจัดประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติตามปกติ

ครั้งที่ 2

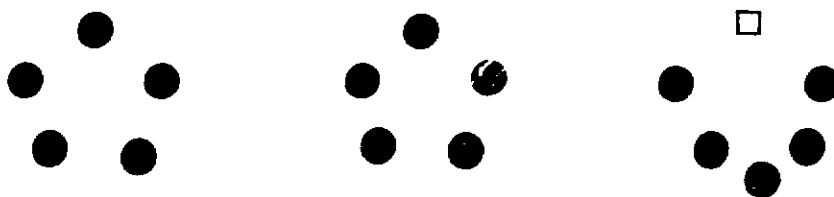

กลุ่มที่ 1 (ผ่านการดำเนินกิจกรรมการวางแผนและการทบทวนกับครูแล้ว) ให้ดำเนินกิจกรรมการวางแผน และการทบทวนกับเพื่อนในกลุ่ม

กลุ่มที่ 2 ดำเนินกิจกรรมการวางแผนและการทบทวนกับครู โดยเด็กเป็นผู้วางแผนและทบทวน ส่วนครูเป็นผู้ช่วยดำเนินกิจกรรม

กลุ่มที่ 3 ให้ดำเนินกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ และการเล่นตามมุม ตามแนวทางจัดประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติตามปกติ

ครั้งที่ 3

กลุ่มที่ 1,2 (ผ่านการดำเนินกิจกรรมการวางแผนและการทบทวนกับครูแล้ว) ให้ดำเนินกิจกรรมการวางแผนและทบทวนกับเพื่อนในกลุ่ม

กลุ่มที่ 3 คำเนินกิจกรรมการวางแผนและการทบทวนกับครู

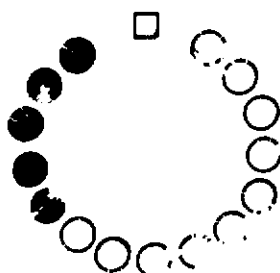
โดยเด็กเป็นผู้วางแผนและทบทวน ส่วนครูเป็นผู้ช่วยคำเนินกิจกรรม

หมายเหตุ สัปดาห์ที่ 2 - เป็นต้นไป คำเนินการจัดกิจกรรมเหมือนสัปดาห์ที่ 1 แต่ให้ทุกกลุ่มคำเนินกิจกรรมการวางแผน และการทบทวนกับเพื่อนในกลุ่ม แทนการคำเนินกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และการเล่นตามมุม ตามแนวการจัดประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติตามปกติ

2. การจัดกิจกรรมโดยให้เด็กริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระแบบกลุ่มใหญ่ (กลุ่มทดลอง 2) มีรูปแบบในการคำเนินกิจกรรม ดังนี้

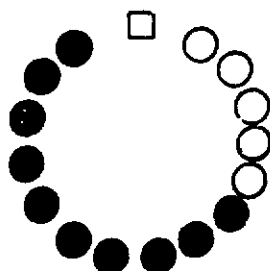
สัปดาห์ที่ 1

ครั้งที่ 1

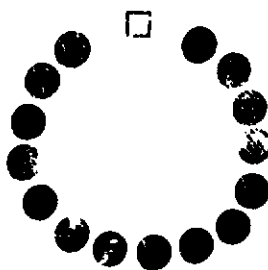
เด็กคนที่ 1 - 5 คำเนินกิจกรรมการวางแผนและการทบทวน โดยมีครูเป็นผู้ช่วยคำเนินกิจกรรม เด็กอื่นร่วมฟังการวางแผน การทบทวนและคำเนินกิจกรรม ศิลปะสร้างสรรค์และการเล่นตามมุม ตามแนวการจัดประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติตามปกติ

ครั้งที่ 2

เด็กคนที่ 6 - 10 ดำเนินกิจกรรมการวางแผนและการทบทวน โดยมีครูเป็นผู้ช่วยดำเนินกิจกรรม เด็กอื่นร่วมฟังการวางแผน การทบทวน และดำเนินกิจกรรม ศิลปสร้างสรรค์และการเล่นตามมุม ตามแนวการจัดประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติตามปกติ ส่วนเด็กคนที่ 1 - 5 (ผ่านการดำเนินกิจกรรมการวางแผน และการทบทวนแล้ว) ให้ดำเนินกิจกรรมวางแผนโดยลำพัง หลังจากร่วมฟังเพื่อนวางแผนแล้ว

ครั้งที่ 3

เด็กคนที่ 11 - 15 ดำเนินกิจกรรมการวางแผนและการทบทวน โดยมีครูเป็นผู้ช่วยดำเนินกิจกรรม เด็กอื่นร่วมฟังการวางแผน การทบทวน และดำเนินกิจกรรม ศิลปสร้างสรรค์ และการเล่นตามมุม ตามแนวการจัดประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติตามปกติ ส่วนเด็กคนที่ 1 - 10 (ผ่านการดำเนินกิจกรรมการวางแผนและการทบทวนแล้ว) ให้ดำเนินกิจกรรมวางแผนโดยลำพัง หลังจากร่วมฟังเพื่อนวางแผนแล้ว

หมายเหตุ

1. ในสัปดาห์ที่ 2 - เป็นต้นไป ดำเนินการจัดเหมือน
สัปดาห์ที่ 1 เด็กแต่ละคนทำกิจกรรมวางแผนร่วมกับครู โดยให้เด็กอื่นร่วมฟังการวางแผนและ
เด็กอื่นแต่ละคนวางแผนและทบทวนด้วยตนเอง
2. ในกิจกรรมขั้นทบทวนให้จัดลำดับการเข้าร่วมกิจกรรม
เช่นเดียวกับกิจกรรมขั้นวางแผน โดยให้เด็กแต่ละคนที่ทำกิจกรรมวางแผนร่วมกับครูให้ทำ
กิจกรรมขั้นทบทวนร่วมกับครูในวันเดียวกันด้วย

ช่วงการดำเนินงานกิจกรรม

ช่วงเวลา 9.00 - 10.00 น.

9.00 - 9.05 ขั้นวางแผนการทำกิจกรรม

9.05 - 9.50 ขั้นปฏิบัติและเก็บของเข้าที่

9.50 - 10.00 ขั้นทบทวน

ช่วงเวลา 10.00 - 11.00 น.

10.00 - 10.05 ขั้นวางแผนการทำกิจกรรม

10.05 - 10.50 ขั้นปฏิบัติและเก็บของเข้าที่

10.50 - 11.00 ขั้นทบทวน

หมายเหตุ สัปดาห์ที่ 2 เป็นต้นไป ดำเนินการทดลองเหมือนสัปดาห์ที่ 1

การจัดกิจกรรมการเล่นสำหรับเด็กปฐมวัย

การจัดการเล่นเพื่อให้เด็กได้มีโอกาสเลือกในการวางแผน และการปฏิบัติกิจกรรม

การเล่นที่ควรจัดให้แก่เด็ก เช่น

1. มุมศิลปะ

กิจกรรมศิลปะสามารถพัฒนาเด็กได้หลายด้าน เช่น ด้านความสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อและกล้ามเนื้อตา ด้านความพร้อมของกล้ามเนื้อในการช่วยให้อวัยวะของเด็กพร้อมที่จะจำคำบอกเขียนหนังสือได้เมื่อเรียนในชั้นประถมศึกษา ช่วยพัฒนาทั้งทางด้านอารมณ์ จิตใจ สังคม เมื่อเด็กทำงานเป็นกลุ่ม เปิดโอกาสให้เด็กได้ปรับตัวเข้ากับเพื่อน ฝึกให้เด็กใช้จินตนาการซึ่งจะช่วยพัฒนาสติปัญญา การจัดมุมศิลปะควรจัดดังนี้

1.1 กิจกรรมสีน้ำ มีอุปกรณ์ เช่น พู่กัน สีน้ำ สีโปสเตอร์ สีฝุ่น ลูกแก้ว กระดาษหนังสือพิมพ์ หลอดกาแฟ ฯลฯ

1.2 กิจกรรมสีเทียน มีอุปกรณ์ เช่น สีเทียน กระดาษทราย ฯลฯ

1.3 กิจกรรมการปั้น มีอุปกรณ์ เช่น แป้งปั้น ดินน้ำมัน กระดาษแข็ง เศษวัสดุ

ไม้กลึง ฯลฯ

1.4 กิจกรรมจักเย็บ ตัดปะ มีอุปกรณ์ เช่น กระดาษสี กระดาษโปสเตอร์

กระดาษพิมพ์ต่าง ๆ กาว กระดาษใยเหนียว กรรไกร ฯลฯ

1.5 กิจกรรมประดิษฐ์เศษวัสดุ มีอุปกรณ์ เช่น กล้องขนาดต่าง ๆ ที่ไม่ใช่แล้ว กาว กระดาษสี กระดาษห่อของขั้ว ฝาขวดนม ฯลฯ

หมายเหตุ กิจกรรม 1.1 - 1.3 ควรจัดให้เด็กได้เลือกทุกวัน ส่วนกิจกรรม 1.4 และ 1.5 ควรสลับวันละ 1 กิจกรรม

2. มุมหนังสือ

มุมหนังสือควรจัดหนังสือที่เหมาะสมวัย เช่น หนังสือนิทานภาพ หนังสือภาพ ฯลฯ ให้เด็กได้มีโอกาสพลิกดูภาพหรือฟังครูอ่านนิทาน เพื่อเป็นการปลูกฝังการอ่าน และเสริมทักษะพื้นฐานการอ่าน ที่สำหรับวางหนังสืออาจใช้เป็นชั้นหรือผ้าเย็บเป็นกระบะเปิดผนัง ซึ่งไม่ควรอยู่สูงเกินระดับที่เด็กจะหยิบได้มีเก้าอี้หรือสื่อ เหมอนเล็ก ๆ พิงข้างฝาหรือพรมศีรษะหากเด็กต้องการนอน

3. มุมบ้าน

มุมบ้านควรจัดของเล่นเพื่อให้เด็กได้เลียนแบบชีวิตจริง ช่วยในการพัฒนาทักษะการอยู่ร่วมกันในสังคม ทักษะทางด้านภาษา การคิดและจินตนาการ ควรจัดของเล่นให้สอดคล้องและเอื้อต่อการพัฒนาเด็กดังกล่าว อุปกรณ์ที่ควรจัด เช่น ของเล่น เครื่องมือหมอ อาทิจู๋ พัง ขวดพลาสติก กระบอกฉีดยาที่ไม่ใช้และเอาเข็มออก เสารัด ที่รองรีด เสื้อ ตุ๊กตา เสื้อผ้าตุ๊กตา หรือเครื่องแต่งกายคนอาชีพต่าง ๆ เป็นเสื้อผ้าสะอาดที่ไม่ใช้แล้วสำหรับให้เด็กแต่งเล่นบทบาทสมมติ การจัดควรจัดเข้ามุมห้องในสภาพของบ้าน อาจจัดเป็นห้องนั่งเล่น ห้องครัว หรือจัดในรูปแบบร้านขายของ ร้านเสริมสวย ฯลฯ มีชั้นหรือลังสำหรับวางอุปกรณ์ และเครื่องเล่น โดยจัดไว้เป็นหมวดหมู่

4. มุมธรรมชาติหรือมุมวิทยาศาสตร์

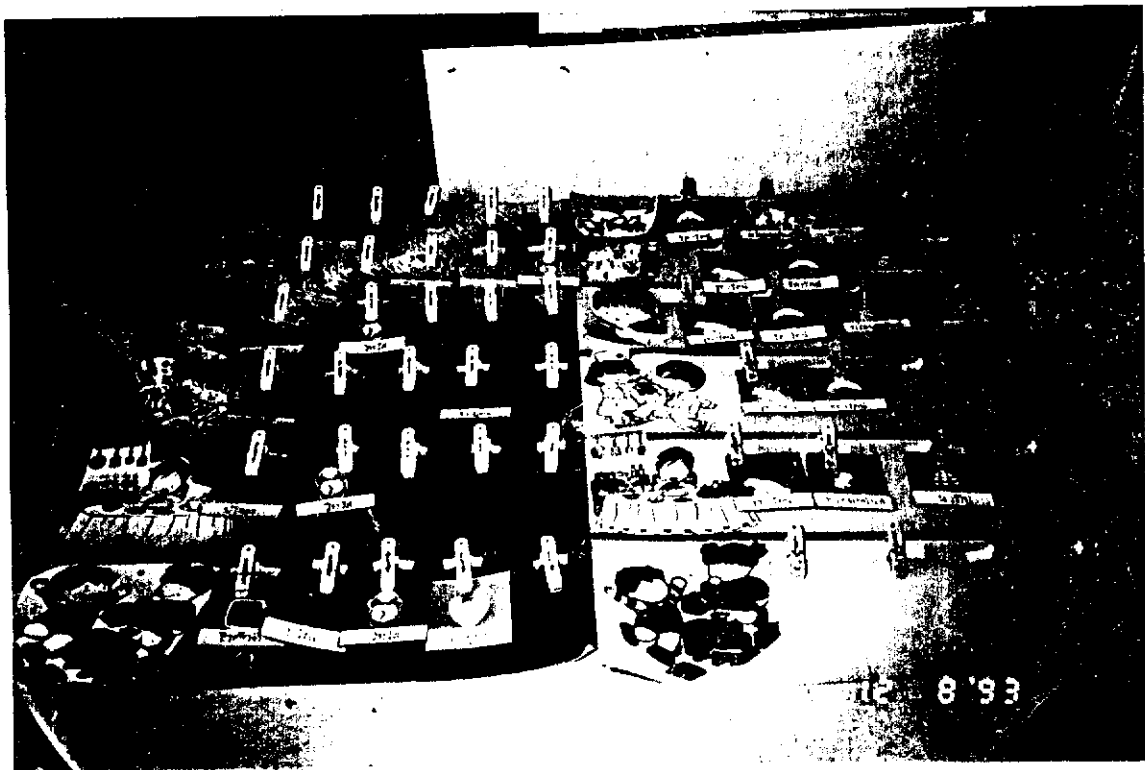
มุมธรรมชาติหรือมุมวิทยาศาสตร์ เป็นมุมที่เด็กสามารถศึกษาหาความรู้โดยการสังเกต และมีโอกาสลงมือทดลองด้วยตนเอง อุปกรณ์ที่ควรจัด เช่น แว่นขยาย แม่เหล็ก ตัวอย่างพืช เปลือกหอย หินชนิดต่าง ๆ ฝักลือ ยางยืด ฟองน้ำ กระดาษทรายเบอร์ต่าง ๆ ฯลฯ

5. มุมบล็อก

มุมบล็อกเป็นมุมที่เด็กได้ศึกษารูปทรงเรขาคณิต เช่น สี่เหลี่ยม วงกลม ครึ่งวงกลม สามเหลี่ยม ฯลฯ อาจใช้แท่งไม้หรือวัสดุอย่างอื่นทดแทน เช่น กระดาษแข็ง ฟองน้ำ พลาสติก ฯลฯ หรือเศษไม้ที่เหลือจากการก่อสร้างมาตกแต่งให้มีรูปทรงที่จะเรียงต่อกันได้

แล้วมัดให้หมดเจียน คาร์เกินในตระกร้า ลัง หรือชั้น มีเสื้ออยู่ในกรงที่พื้นไม่สะอาด หรือ
 ไม่ต้องการให้มีเสียงดังรบกวนผู้อื่น บริเวณที่เล่นควรมีที่พอสําหรับเด็ก และควรรออยู่ห่างจากมุม
 หนังสือ

ตัวอย่างแผนภูมิวางแผน

ภาคผนวก ค

แบบทดสอบวัดความเชื่อมั่นในตนเอง ของกองวิชาการ
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

คู่มือดำเนินการวัดความเชื่อมั่นในตนเอง

คำชี้แจงทั่วไป

1. แบบทดสอบชุดนี้วัดพฤติกรรมสังคมนิสัย ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง มี 4 พฤติกรรม

คือ

- 1.1 การตัดสินใจด้วยตนเอง
- 1.2 ความสามารถในการแสดงออก
- 1.3 การพยายามทำงานให้ดีขึ้น
- 1.4 การพยายามแก้ปัญหาด้วยตนเอง

จำนวนข้อสอบที่ใช้วัดแต่ละพฤติกรรมมี 3 ข้อ รวมทั้งฉบับมี 12 ข้อ

2. การทำแบบทดสอบให้นักเรียนทำลงในแบบทดสอบความเชื่อมั่นในตนเอง
3. เมื่อดำเนินการสอบได้ 6 ข้อแล้ว ให้นักเรียนพัก 5 นาที
4. ใช้เวลาในการดำเนินการสอบทั้งหมดประมาณ 45 นาที

การเตรียมการก่อนดำเนินการวัดความเชื่อมั่นในตนเอง

1. ศึกษาคู่มือดำเนินการสอบทั้งหมดเข้าใจ
2. ตรวจสอบจำนวนแบบทดสอบให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียน
3. กรอกรายชื่อของหน้าปกแบบทดสอบของนักเรียนทุกคนให้เรียบร้อย
4. เตรียมดินสอสี หรือสี ยีนและกระดาษสำหรับปิดข้อสอบให้เพียงพอ
จำนวนนักเรียน
5. จัดสถานที่สอบให้อยู่ในสภาพที่สะดวกสบาย จัดโต๊ะ เก้าอี้ เว้นระยะห่างกัน
พอสมควร
6. จัดให้ผู้ช่วยทดสอบดูแลความสะอาดและคุณนักเรียนปฏิบัติตามถูกต้องตามคำสั่ง
7. ก่อนการดำเนินการสอบให้นักเรียนดื่มน้ำและไปเข้าห้องน้ำให้เรียบร้อย

การดำเนินการสอบ

คำชี้แจง

1. แจกแบบทดสอบ กระดาษปิดข้อสอบ และคืนสวীให้นักเรียนคนละ 1 ชุด
2. ผู้ดำเนินการสอบ อ่านให้นักเรียนฟังเฉพาะที่มีเครื่องหมายคำพูดเท่านั้น
3. ทดสอบการสอบ ถ้าให้นักเรียนปฏิบัติอย่างไร ต้องให้นักเรียนทุกคน
ทำให้ถูกต้องทุกครั้ง
4. เมื่อผู้ดำเนินการสอบบอกให้นักเรียนดูภาพใด ให้นักเรียนชี้ตามภาพนั้น ๆ ด้วย

ผู้ดำเนินการสอบ : "วันนี้คุณครูมีรูปภาพสวย ๆ มาให้นักเรียนดูและเลือกกาบาทข้อละ 1 ภาพ
จากเรื่องที่ดูแล้ว แต่มีข้อตกลงว่านักเรียนจะต้องกาบาท เมื่อคุณครู
บอกให้กา และเมื่อคุณครูบอกให้เปิดหน้าอะไรจึงค่อยเปิด นักเรียนทำตาม
ข้อตกลงนี้ได้ไหมคะ/ครับ"

: หยุดให้นักเรียนตอบ

: "นักเรียนที่เป็นเด็กดีจะต้องตั้งใจฟังและทำตามด้วยตนเอง"

: "นักเรียนทุกคนดูที่กระดาน"

: ครูเขียนเครื่องหมายกาบาท (X) บนกระดาน แล้วชี้ให้นักเรียนดูและ
บอกว่า "นี่เรียกว่า เครื่องหมายกาบาท"

: "นักเรียนเปิดหน้า ไอศกรีมมะละ/ครับ"

: หยุดให้นักเรียนทุกคนเปิดหน้า ไอศกรีมให้ถูกต้อง

: "นักเรียนใช้กระดาษว่างที่ครูแจกให้ปิดภาพด้านล่าง แล้วดูเครื่องหมาย
กาบาทแถบบนก่อนนะคะ/ครับ"

: หยุด ให้นักเรียนปิดภาพด้านล่างให้ถูกต้อง

: "นักเรียนดูเครื่องหมายกาบาทในแถบบน แล้วเขียนกาบาท (X)
ให้ครบทุกช่อง"

- : หยุดเดินดูนักเรียนทุกคนจากภาพให้ถูกต้อง แล้วดำเนินการสอบข้อตัวอย่าง
- : "นักเรียนเลื่อนกระดาษไปปิดภาพแถบนี้ แล้วดูภาพแถวล่างนะคะ/ครับ"
- : "นักเรียนดูภาพแรกนะคะ/ครับ เป็นภาพนักเรียนกำลังเล่นอยู่กับคุณแม่"
- : "ภาพที่สอง เป็นภาพนักเรียนนั่งแอบอยู่ข้างหลังคุณแม่"
- : "ภาพที่สาม เป็นภาพนักเรียนนั่งเล่นอยู่ใกล้ ๆ คุณแม่"
- : "นักเรียนเห็นภาพทั้งสามแล้ว ค่ะ/ครับ เรื่องที่คุณครูจะเล่าจะคะ/ครับ"

สถานการณ์ : เมื่อเพื่อนของคุณแม่มาที่บ้าน นักเรียนจะทำอย่างไร

- : "นักเรียนดูภาพอีกครั้งนะคะ/ครับ"
- : ครูบรรยายบทบาทภาพทั้งสาม แล้วอ่านสถานการณ์ซ้ำอีกครั้งหนึ่ง
- : "นักเรียนจากภาพที่ภาพที่นักเรียนเลือกเพียงภาพเดียวจะคะ/ครับ"
- : เดินดูนักเรียนทุกคนจากภาพที่ภาพให้ถูกต้อง
- : ดำเนินการสอบข้อสอบข้อแรก

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นางสาวสุทธภา ชื่อสกุล ไชติประดิษฐ์
 สถานที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 369 ซอยรัตนสาขา ซอย 1
 ตำบลแม่เหียะ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2528

พ.ศ. 2530

วิทยาลัยพยาบาลราชบุรี อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี
 โรงเรียนนาคนาคประสิทธิ์ อำเภอสว่างพรวน จังหวัดนครปฐม

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2526

พ.ศ. 2528

พ.ศ. 2537

ป.กศ.สูง (การอนุบาลศึกษา) วิทยาลัยครูเชียงใหม่
 คม. (การอนุบาลศึกษา) วิทยาลัยครูสวนกุหลาบ
 กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ประสานมิตร

การศึกษาความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และ
การเล่นตามมุมที่เด็กริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระ ในกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่

บทคัดย่อ

ของ

สุทธธามา ไชยประสิทธิ์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย

เมษายน ๒๕๓๗

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดประสบการณ์ การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และการเล่นตามมุมโดยให้เด็กริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระแบบกลุ่มย่อย และการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ และการเล่นตามมุม โดยให้เด็กริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระแบบกลุ่มใหญ่

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักเรียนอายุระหว่าง 5 - 6 ปี จำนวน 30 คน ปีการศึกษา 2536 โรงเรียนเกษมพิทยา กรุงเทพมหานคร การเลือกกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย แล้วสุ่มเป็นกลุ่มทดลอง 1 และกลุ่มทดลอง 2 ดำเนินการทดลองโดยใช้แบบแผนการทดลองแบบ Randomized Control - Group Pretest - Posttest Design เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า คือ แบบทดสอบวัดความเชื่อมั่นในตนเอง ของกองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ ของเจเลนและเออร์บัน (Jellen and Urban) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ t-test for Dependent Samples และ t-test for Independent Samples

ผลการวิจัยพบว่า

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ และการเล่นตามมุมโดยให้เด็กริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระแบบกลุ่มย่อย มีความเชื่อมั่นในตนเองเพิ่มขึ้นก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ และการเล่นตามมุม โดยให้เด็กริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระแบบกลุ่มใหญ่ มีความเชื่อมั่นในตนเองเพิ่มขึ้นก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ และการเล่นตามมุมโดยให้เด็กริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระแบบกลุ่มย่อยกับเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และการเล่นตามมุมโดยให้เด็กริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระแบบกลุ่มใหญ่มีความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่แตกต่างกัน

A STUDY OF SELF - CONFIDENCE ON PRESCHOOL CHILDREN WHO WERE
PROVIDED WITH CHILD INITIATED CREATIVE ART AND FREE PLAY
ACTIVITIES IN SMALL AND LARGE GROUPS

AN ABSTRACT

BY

SUTTHAPHA CHOTIPRADIT

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Early Childhood Education
at Srinakharinwirot University

April 1994

The purpose of this study was to compare the change of self-confidence of the preschool children who were provided with child initiated creative art and free play activities in small and large groups.

Thirty of five to six years, preschool children of Kasampittaya School, Bangkok of the 1993 academic year were randomly sampled into two groups then randomly assigned into the first experimental group and the second experimental group. The Randomized control - group pretest - posttest design was applied. The test on self - confidence by the office of the National Primary Education Commission and TCT-DP (Test for Creative Thinking - Drawing Production) by Jellen and Urban were used. The statistic used in this study was the t-test.

The findings were as fallows:

1. The change in self - confidence of the children in the first experimental group who were provided with child initiated creative art and free play activities in small groups was significantly incresed, at the .01 level.
2. The change in self - confidence of the children in the second experimental group who were provided with child initiated creative art and free play activities in large group was significantly incrcassed, at the .01 level.
3. No significant difference of between the first experimental and the second experimental groups.